

ACC. N:o

M.10668:1-150 (inkl. 25 fotop.) (4 ritningar)

LUND UNIV.

FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap:

Böhuslän

Upptecknat av: Johan Pettersson

Härad:

Därörs härad

Adress: Kyrkesund

Socken:

" s:N

Berättat av: olika personer

Uppteckningsår:

1947

Född år i

Byggnader med överkragade kupolvalv. s 1-150

Skriv endast på denna sida!

M.10668:1

K U P O L V A L V

I

Ö V E R K R A G N I N G S T E K N I K

m.m.

1) Koön	19) Grinnebacken	37) Ängen
2) Röra, Stenkyrka.	20) Hammardalen	38) Örneröd
3) Stegelholmen	21) Pilane	39) Ällingseröd
4) Gården, Klövedal	22) Pilane	40) Fossa Uppegård
5) Enerdalen	23) Sältebo	41) Halsbäck
6) Ödalen	24) Sältebo	42) Halsbäck
7) Koön	25) Björholmen	43) Sibrücka
8) Ängeviken	26) Tädås	44) Sibrücka
9) Kvarnen, Bö	27) Bö	45) Svalmyren
10) Ängeviken	28) Säby	46) Krossekärr
11) Tädås	29) Valsäng	47) Åseby
12) Valsäng	30) Basteröd	48) Tyfta
13) Kärrslätt	31) Kolleröd	49) Röra
14) Bua	32) Grimneröd	50) Näs
15) Stensbo	33) Nötsäter	51) Hällevik
16) Myren	34) Ödegårdet	52) Hällevik Mellangård
17) Myren	35) Ödegårdet	53) Hällevik Västergård
18) Grinnebacken	36) Sundsby	54) Jordvägen, Tången

hing vid Lunds universitet
Institutionen för folklivsforskning

FOLKLIVSARKIVET

M.10668:1

Helsing vid Lunds universitet
Institutionen för folklivsforskning

FOLKLIVSARKIVET

K U P O L V A L V

I

Ö V E R K R A G N I N G S T E K N I K

m.m.

1) Koön	19) Grinnebacken	37) Ängen
2) Röra, Stenkyrka.	20) Hammardalen	38) Ömneröd
3) Stegeholmen	21) Pilane	39) Ällingseröd
4) Gården, Klövedal	22) Pilane	40) Fossa Uppegård
5) Enerdalen	23) Sältebo	41) Halsbäck
6) Ödalen	24) Sältebo	42) Halsbäck
7) Koön	25) Björholmen	43) Sibräcka
8) Angeviken	26) Tådås	44) Sibräcka
9) Kvarnen, Bö	27) Bö	45) Svalmyren
10) Angeviken	28) Säby	46) Krossekärr
11) Tådås	29) Valsäng	47) Åseby
12) Valsäng	30) Basteröd	48) Tyfta
13) Kärrslätt	31) Kolleröd	49) Röra
14) Dua	32) Grinneröd	50) Näs
15) Stensbo	33) Nötsäter	51) Hällevik
16) Myren	34) Ödegårdet	52) Hällevik Mellangård
17) Myren	35) Ödegårdet	53) Hällevik Västergård
18) Grinnebacken	36) Sundsby	54) Jordvägen, Tången

M. 10668:2.

55)	Köperöd	87)	Rödstegen	119)	Sälvik
56)	Varekilsnäs	88)	Grindsty	120)	Löndel
57)	Svennungeröd	89)	Assmunderöd	121)	Stuveröd
58)	Baggetorp	90)	Assmunderöd	122)	Klubben
59)	Ottestala	91)	Assmunderöd	123)	Broan
60)	Vrångvatten	92)	Grindsby	124)	Tjuvikils Mellangård
61)	Bäcken	93)	L. Krässekärr	125)	Tjuvikils Västergård
62)	Rålanda Yttergård	94)	St. Krässekärr	126)	Gramossen
63)	Assmunderöd	95)	Hogen	127)	Tjuvikil Nordgård
64)	Dammen, Rålanda Österg.	96)	Havberg	128)	Gramossen
65)	Torp	97)	V. Källungeröd	129)	Hjälteby
66)	St. Krässekärr	98)	Hals	130)	Långemyr
67)	Bron	99)	Ottestala	131)	Långemyr
68)	Rålanda Nordgård	100)	Godalen	132)	Nortag
69)	Edshult	101)	V. Källungeröd	133)	Ytterby
70)	Edshult	102)	Beläteröd	134)	Barkeröd
71)	Nösund	103)	Togesta	135)	Rävsal, Kareby
72)	Hällevik	104)	Höjentorp	136)	Bäröd
73)	Rutgerstorpet	105)	Höjentorp	137)	Tegneby, Solberga
74)	Hov	106)	Varekilsnäs	138)	Granby
75)	Röd	107)	Varekilsnäs	139)	Ekelöv
76)	Vassdal	108)	Koön	140)	Gethagen
77)	Vrångvatten	109)	Ekenäs	141)	Tjuvikil Uppegård
78)	Strömsholm	110)	Tolleby	142)	Pilane
79)	Kvarnen, Morlanda	111)	Tolleby	143)	Höggeröd.
80)	Kärra	112)	Gräskärr	144)	Häftet
81)	Kålbuxteröd	113)	Frökärrsnyren	145)	Barkeröd
82)	Bua, Röra	114)	Frökärrsnyren	146)	Bö
83)	Torp	115)	Lerdal	147)	Bö
84)	Blihräcka	116)	Gläshed	148)	Bö
85)	Timmerhult	117)	Gläshed	149)	Maa, Bö
86)	Kyrkobyn	118)	Fjället	150)	Backe, Bö
151)	Bö	152)	Bö	153)	Bö
154)	Bö			154)	Bö
155)	Hällue	157)	Ödmåls s:n?	163)	Västergötland
156)	Storebollen	158)	Basteröd?	164)	Vejerby
157)	Tjärna	159)	Kilstensvalv	165)	Färhus
158)	Ö. Jrätte?	160)	-II-	166)	Stenäs

167-200: Andra konstruktioner.

AVSKRIFT

M. 10668:3.

1:1

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

I. Koön, Klövedal

Byggnad med överkragat kupolvalv. Invändig längd 4,70 - 4,78 meter, bredd 3,55 - 3,62 meter. Byggnaden bär invändigt spår av att ha varit vitkalkad eller vitmålad. Betydande rester finnes kvar både i taket och på väggarna. Golvet är av jord och djupare ned finnes ett tjockt lager guldgul sand. I två av de stenar varav byggnaden är uppförd finnes b o r r h å l, vilka måste ha tillkommit före byggnaden. Vid mina besök i denna byggnad har jag påträffat ett stort antal fästingar av sådant slag som man brukar finna på fåren då dessa klippas,
+)
(Ixodider). - Byggnaden ligger inom ett område som är väl hägnat av en gärdesgård och branta klipper. Gärdesgården börjar omedelbart bakom byggnaden och löper i en stor båge söder ut samt kröker mot norr och slutar i nordväst helt nära sjön. Så vitt nu kan konstateras synes denna hägnad snarare ha haft innehållande karaktär än uteslängande. (På ett par ställen kunna kreatur utifrån lätt komma inom hägnaden, medan de på samma ställen inifrån knappast kunna komma ut.)

+) Enl. benäget meddelande från Lektor Carl H. Lindroth, Djursholm

AVSKRIFT

M10668:4

1 Koön, Klövedal.

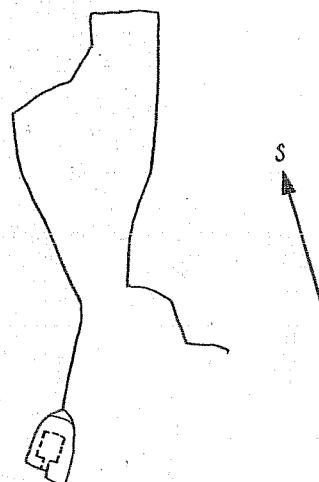
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforska-
ning vid Lunds universitet

1:2

Källaren är byggd av mestadels starkt vittrad, brun, glimmerförande sten samt några stenar som möjligen äro sprängda. Många stenar ha vittrat sönder så mycket att de pressats samman eller brustit. Taket kan nära som helst störta in. Det är tägtäckt samt jordtäckt. Byggnaden är e j kallmurad invändigt, utan har lerbruk blandat med snäcksand som fogningsmedel i både väggar och kupol. I förhållande till byggnadens storlek äro takstenarna mycket små så att de på flera ställen icke erhålla något stöd av mer än en kant. Spår av kraftig vitskålning synas. - De båda borrhål, som finnas, äro 3,0 och 2,2 cm. i diameter (invändiga hålet resp. hålet på NV utsidan). - NV och NÖ sidorna äro utvändigt kallmurade, medan SV och SÖ sidorna utvändigt sakna stenläggning. Nordöstgavelns nordvästra parti synes vara senare påbyggt. Här skjuter stenläggningen nämligen 0,7 - 0,9 meter längre ut än på andra sidan ingången.

Under arbetet med källarens uppmätning ha stenar gång efter annan fallit ned från taket. - Kupolen är starkt oregelbunden och mestadels konkavt konisk. - Vidstående teckning visar källarbyggnaden med tillhörande hägnad. Skalan är 1 : 1000. Uppmätning den 12 juni 1947.

Anton Hjalmar Olsson på Herrön, född 1882, berättar, att hans morfar köpt brännvin på Odden, som platsen kallas. Där bodde "Hansson på Tyft", och han hade källaren. A. O.:s morfar var född 1829. (Meddelat 3 juli 1947.)

AVSKRIFT

M. 10668:5

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

1:3

1 Koön

Stenkällaren på Koön är från den tiden Hansson på Tyft bedde på Koön. Men då Mattsson på Ellingeröd ägde Koön, använde de den till att driva in fären i om natten. Sista gången de använde den var då danskarne var här och muddrade. Då hade de lås på den och en röd flagga på taket och inuti den förvarade de dynamit.

.....

Söhus (=stora runda ringar av sten) fanns här flera förr. Ett finns i Pilane hamn, två i Sältebo hamn och ett i Toröd. Här finns allt flera, men de är raserade nu. De upphörde att användas början på 1800 - talet.

Hugo Carlsson, Herrön, Klövedals socken, meddelar: Fären är alltid utan vaktare. De klippas hemma med ullsax. Ullsaxarna slipas på brynstenar (direkt tagna ur berget). De kallas has-stenar. - Fären har inte mjölkats, men getterna.
(24 juni 1947.)

AVSKRIFT

M.10668:6.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforska-
ning vid Lunds universitet

1:4

I. Koön, Klövedal.

Karl i Limhall berättade, att det en gång har bott folk i källaren
på Kujja. Det har varit för mycket länge sedan. Seden bodde där knektar en tid.
Det var då Sverige och Norge skildes. Men efter det har den bara använts som sö-
hus.

AVSKRIFT

M.10668:7.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsförteckning vid Lunds universitet

1:5

1 Koön, Klövedals socken. Diverse uppgifter.

På Koön minns jag ett vanligt enkelt boningshus. Det var inte målat utan grått. Så vitt jag minns var det inte någon ryggåsstuga. Hon som bodde där hette Kristina. - Källaren på Koön minns jag sedan för åtminstone 50 år. - Fältspatgruvan på Koön var i bruk för en 15-20 år sedan.

Arvid i Ängeviken meddelar: Källaren på Koön är troligen från det stora sillfiskets dagar. Förr låg det ett trankokeri på norra Koön och där fanns också en stor brygga samt flera byggnader. Källaren har antagligen varit förvaringsplats för allehanda varor. - En annan källare, alldeles likadan, har också funnits på Koön. (28/6 1947.)

Upptecknarens iakttagelser: NV om den sistnämnda byggnaden (7) finnes en stor i ring sluten hägnadsmur som innehåller en del jord. Den kan ha varit en odlingsläppa. Strax nedanför denna finnes en tomtning efter ett boningshus. (Lämningen efter eldstaden återstår. Den har varit vid husets längssida.) NV härom är en inhägnad innehållande jord. Det har sannolikt varit en läppa. Sammanbyggd med denna hägnad är en annan, som ej innehåller jord, möjligens en falla. Strax intill denna är en uthustomtning. Litet längre bort är ännu en tomtning efter ett boningshus. (Eldstad vid längsidan). SV härom ligger lämningen efter den tredje byggnaden på Koön som troligen haft överkragat kupolvalv (108). Åt NÖ finnas två hägnader (se fotografi av den ena) samt en tomtning.

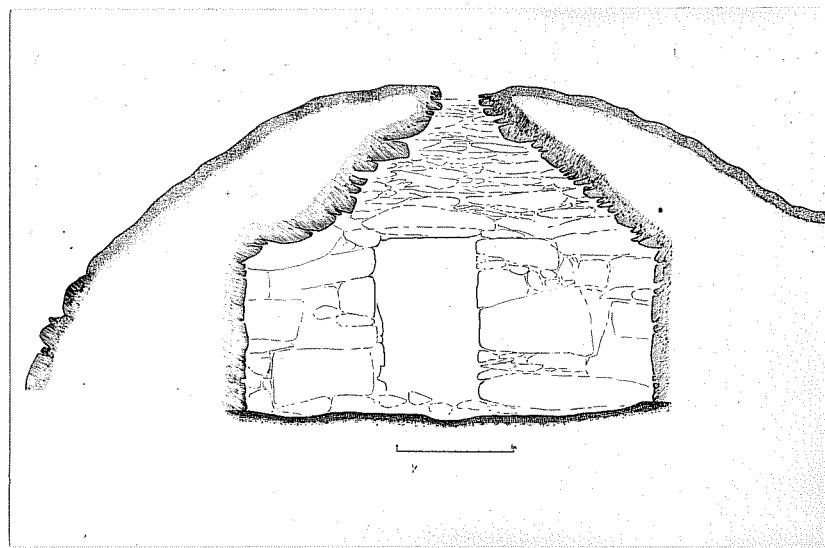
Hugo Carlsson, Herrön, meddelar: Skyddsplatser har de nu mestadels inga. Söhus hade de förr, uppförda av sten alldeles som bort på Koön. De voro liksom gamla källare.

M.10668:8.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

1:6

n.v. salmades vid avvärderingen

M. 10668:9.

mag. nr. VI:9:92

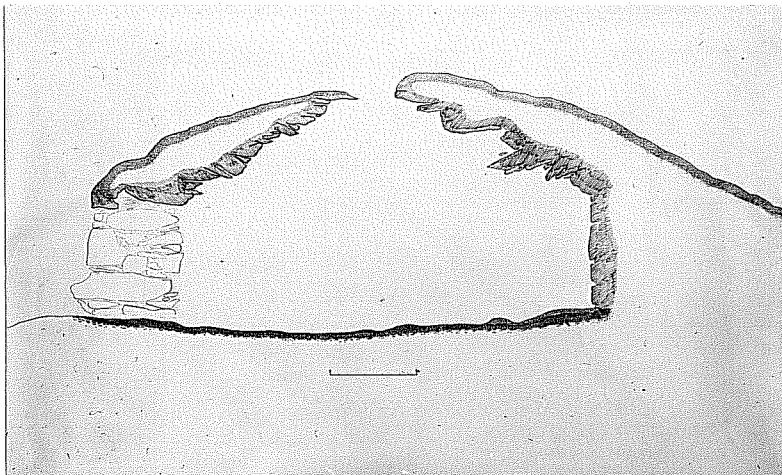
M. 10668:10.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

nug. VI:2:83

M. 10668:1.

neg. salmades vid assodringens

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsförkun-
ning vid Lunds universitet

M.10668:12.

mag. VI:2:64.

M. 10668:13.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Foto 1945

neg. VI:2:25.

AVSKRIFT

M. 10668:14

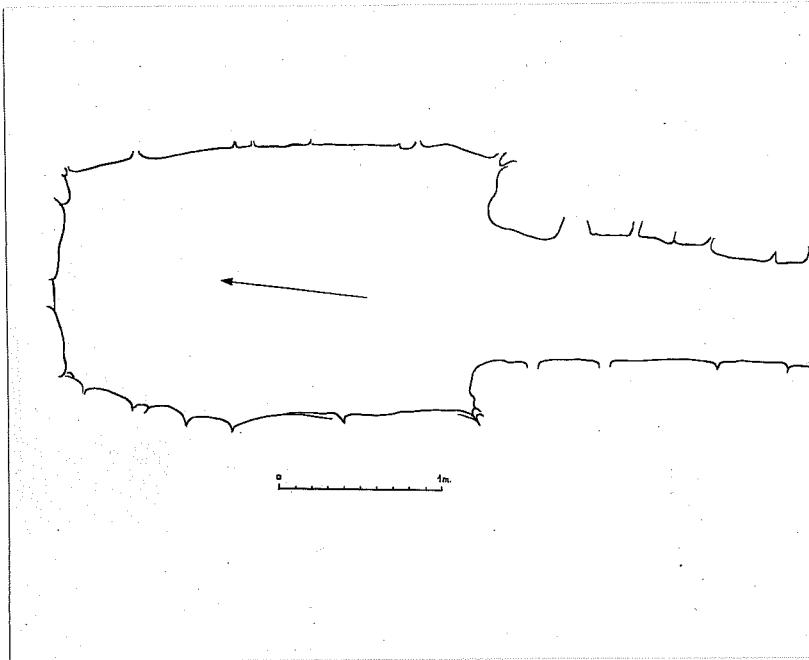
FOLKLIVSARKIVET 2:1
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

2 Röra 1²¹

Invändig höjd till kupolens topp omkr. 1,80 m. 4 fundamentala hörnstenar. Grund, värdslöst uppförd kupol med stentjocklek upp till ett par decimeter. Källaren är uppförd av övervägande trinda kullerstenar samt av 4 - 5 stenars höjd, d. v. s. omkr. 1,20 meter. Mellan stenarna finns mjuk lera som fogningemedel. Över gängens inre taksten finns ett litet lufthål. Dörrhöjden är omkring 1,10 - 1,20 m. Källaren har troligen varit invändigt vitkalkad, eftersom endast en av stenarna bär spår därav. Sandgolv. Taket är utvändigt täntäckta. Se f. ö. planritningen.

Utanför ingången ligger en treväggig skalmursbyggnad ned omkr. 1 meter tjocka väggar med inre jordfyllnad. Ommedelbart ö om skalmursbyggnaden finns en liten rektangulär stenhägnad inom vilken ligger underdelen till en järnkamin e. dl. Strax V om skalmursbyggnaden finns en fylld stengrund ned lämningar efter eldstad, som synes ha varit belägen i husets mitt, ej vid någon yttervägg. Stugan, som stått på denna plats, har troligen varit av frankisk typ. - Bebyggelselämningarna äro övervuxna med hallonbuskar, nässlor och törne.

M. 10668:15.

m.g. sammades vid årsdörringens.

FOLKLIVSARHIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds Universitet

M.10668:16.

nrg. VI : 2 : 26.

AVSKRIFT

M 10668:17

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

3:1

3 "Eremitkojan", Stegelholmen, Dragsmark.

Namnet "Eremitkojan" synes i bygden vara okänt. Det har begagnats av Sigurd Erixon. Byggnadens läge: På en klippeväts högt uppe på ett kalt berg på västra Stegelholmen. Ingången mot NÖ. Längd invändigt 2,05 meter, bredd 1,80 meter. Yttre mått: 4,20 m. x 3,85 meter. Ingången är belägen på kortssidan, 0,40 m. från SÖ-väggen och lika långt från NV-väggen. Ingångens djup är omkring 1,10 meter. I NV-väggen finnes ett hål omkr. 40 x 40 cm. Byggnadens höjd vid ytterhörnen är mellan 1,85 och 2,25 meter. Ingångens höjd är 1,70 - 1,75 meter. Väggarnas invändiga höjd är omkring 1,90 meter. Höjden till kupolens topp är omkring 2,15 m. Kupolen seknar hjässhål och är mycket grund, endast 0,25 meter djup. Den vilar på tunna fundamentala hörnstenar och består av endast 5 överkragande stenar (alltså inalles 9 stenar, med fundamentet). Dessa stenars tjocklek är 1 - 2 dm. och toppstenen utgöres av en stor stenplatta. Mellan stenarna är tästat med tång samt i ingången med jord. Taket är gräsbevuxet. Byggnadsmaterial: Tuktad grå och röd granit. Murbruk saknas.

"Eremitkojan" byggdes som dynamitupplag då tysken Paul Radman i slutet på 1800-talet drev fältspatgruvorna vid Munkeby gård. Han lät uppföra byggnaden och den byggdes av bönder från orten. Det var väl 50 - 60 år sedan. (Meddelat av Einar Nilsson i Dragsmark m. fl. meddelare)

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M. 10668:18.

neg. VI:2:27.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M.10668:19.

neg. VI:2:28.

4 Gården, Herrön, Klövedal (Herrön 1⁴)

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV. Ej
ingrävd. Invändig längd 3,20 meter, bredd 2,30 meter. Höjd till kupolens topp
2,30 meter. Kupolen är nästan rund samt vilar på fundamentala hörnstenar. Ett
senare upptaget hjässhål finnes. Den inre planen är fyrkantig och ingången är
på kortssidan, $\frac{1}{2}$ m. från NV-väggen, 1,10 m. från SÖ-väggen. Ingångens bredd är
0,75 meter, dess höjd 1,40 meter, dess djup 0,70 - 1,60 meter. Jordgolv. In-
ga spår av vitalkning. Starkt sotade takstenar. Väggstenarna äro fogade ned
med murbruk. Byggnaden uppges vara minst 100 år gammal. Utvändigt är den av jord-
högstyp med påförd jord, tång och tegel som skydd mot frosten. Källaren ligger
i en svag sluttning mellan åkern och berget, 30 - 40 meter från sjön.

M 10668: 21.

nug. IV: 2: 29.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:22.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

5 Inredalen, Viks Ödegårde ^{2²}, Klövedals socken.

Byggnad med överkragat kupolvalv. - Läge: Ingången mot SV.

Invändig längd omkr. 2,40 meter, bredd 2,0 - 2,10 meter. Höjd till kupolens
topp 1,70 meter. Fundamental a hörnstenar, av vilka tre återstår. (Byggnaden är
delvis förstörd) Hjässhål saknas. Partiet mellan kupolens topp och ingången
saknas. Takstenarnas tjocklek når upp till 25 cm. Taket är täckt med ett tjockt
lager tång. Jord och tång på golvet. Väggarnas höjd är 0,90 - 1,10 meter. Del-
vis murbruk. Inga spår av vitkalkning. 4 instörtade stenar. Murens tjocklek är
vid ingången 1,25 meter. Byggnaden är ej ingrävd. Jordhögstyp. Den ligger intill
en tomtning vid blomstrande ängar.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:23.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

6 Ödalen, Klövedal

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot S. Den ena hälften av byggnaden är täckt av två stenblock, den andra (södra) av en grund överkragad kupol. Inga fundamentala hörnstenar av vanlig placering. Tvärs över ligger en stor överliggare. Jordgolv. Ingången är på kortssidan. Taket är täckt med tång och lådor samt överbuxen med grön-ska. Hjässhål saknas. - - - Källaren är enl. uppgift ombyggd, och fanns med säkerhet för 60 år sedan. Aldern är okänd.

AVSKRIFT

M.10668:24.

7 Koön, Klövedal

FOLKLIVSFORSKnings
Institutionen för folklivsforsk
ning vid Lunds universitet

7:1

Byggnad med överkragat kupolvalv. Invändiga mått omkr. 2,0 x 2,0 meter.

Taket är nästan helt förstört. De fyra fundamentala hörnstenarna kvarligga samt ett par stenar i överkragningsteknik. Byggnaden är helt nedgrävd i jorden, så att de fundamentala hörnstenarna ligga i höjd med den omgivande marken. Ingången vetter mot NNÖ. Dessa höjd är omkr. 1,10 - 1,20 meter, dess bredd 0,6 - 0,7 m. Ingångens höjd är utvändigt betydligt mindre än enl. ovan, nämligen endast omkr. 0,75 meter. Höjden till den försvunna kupolens topp beräknas ha varit 1,50 - 1,60 meter. Den största fundamentala hörnstenens närmast byggnadens mitt belägna parti är sotat. Ingångsdjupet är omkr. 1,0 meter. Väggstenarna är fogade med mjuk lera och något murbruk. Byggnaden ligger intill ett berg alldeles som byggnaden med överkragat valv något längre norrut på samma ö, nr. 1. - Den grönskande dalen är omgiven av en hägnad av sten som helt omger byggnaden. Inom hägnaden finns en stor stenlagd brunn. Ett litet odlingsröse (?) tyder på tidigare odlingar (?).

M. 10668:25.

mag. VI : 2:30.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:26.

S Ängeviken, Klövedal.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Källare med överkragat kupolvalv. (Den norra av de båda källarna i Ängeviken). - Invändig längd omkr. 2,10 meter, bredd omkr. 2,0 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 1,60 meter. Litet, oregelbundet hjässhål. Fundamentalala hörnstenar. Låg, rund kupol. Taket täckt med tång, därpå tegel. Ringa stentjocklek i kupolen, högst 2 dm. - Spår av vitkalkning. Vägghöjden uppgår till 1,0 m. Läge: Ingången mot SSV. Dess höjd: omkr. 1,20 meter, dess bredd omkr. 0,70 meter, dess djup omkr. 1,30 m. Ingångens avst. fr. västväggen omkr. 1,10 m. En dörr, i gångens inre. - Jordgolv.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:27

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

9 Kvarnen, Bö 2¹¹, Klövedals socken.

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik. Läge: Ingången mot V. Byggnaden ligger mellan berget och ängen, vid ängskanten. Invändig längd omkring 3 m. på S-sidan och 2,30 meter på N-sidan. Bredd 2,50 - 2,70 meter. Höjd till kupolens topp 2,22 meter. Hjässhål saknas. Fundamentalta hörnstenar. Stenarna i kupolen nå upp till 2 dm. Den inre vägghöjden når upp till 1,20 meter. Fogningsmedel: Murbruk och cement. På framgaveln finnes ett ventilationshål. Jordgolv. Spår av tidigare vitkalkning. Ingången är 1,60 meter från nordväggen samt omedelbart intill sydväggen. Ingångens höjd är omkr. 1,20 meter, dess bredd 0,80 meter, dess djup omkr. 1,10 meter. Två dörrar. - Oval kupol. Tång- och tegeltäckt tak.

AVSKRIFT

M.10668:28.

10 Angeviken, Klövedal.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Källare med åstak samt begynnande överkragning. Invändig längd omkr. 2,60 meter, bredd knappt 2 meter. Planen är dock icke rektangulär, utan det inre sydvästhörnet är rundat och bakgaveln snedställd, så att sydväggen är längre än nordväggen. Ingången är på frangaveln, och vetter mot VNV. Det tång- och tegeltäckta åstaket uppbüres av tvenne stödstolpar under åsen. Hela vägen runt väggarnas överkanter finns begynnande överkragning, dock högst 0,5 meter in från väggen, och i regel mindre. Över gavelns överkragning finns uppmurade rösten som bär åsen. Lera och murbruk som fogningsmedel. Vitkalkning. Ingången är omkr. 1,40 meter djup, 0,7 m. bred och 1,10 meter hög. Jordgolv.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:29.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

11 Tådås 1⁴, Klövedals socken

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik tillhörande Axel Johansson i Tådås. Byggnaden är belägen omedelbart intill landsvägen, på dess norra sida. Ingången vetter mot söder. Före grustäkten till vägen var källaren ingrävd i backslutningen. — Invändig längd omkr. 3,0 meter, bredd 2,20 – 2,30 meter. Höjd till kupolens topp 2,33 meter. Innerplanen är rektangulär. Vertikala väggar med därpå ställd kupol. Fundamental hörnstenar. Jordgolv. Tak och väggar båra spår av vitkalkning. Byggnaden är ur bruk. Dessa ålder uppgives vara betydligt över 100 år.

AVSKRIFT

M.10668:30.

FOLKLIVSARKIVET
12:1

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

12 Valsäng 6⁴, Klövedal (Den norra i Valsäng)

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: I sluttningen mellan potatisåker och byväg. Ingången mot SV. Längd invändigt 3,75 - 4,0 meter (NV resp. SÖ). Bredd 3,10 - 3,20 m. Höjd till kupolens topp 2,89 meter. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar och stenerna i kupolen är upp till 3 dm. tjocka och sonliga takhällar uppnå över 2 meters längd. Hjässhål saknas. Lera har använts som tätningsmedel mellan stenarna. Strax ovenför ingången finnes en liten glugg, 25 x 20 cm. - På källarens NV-kortsida har upptagits ett stort hål., som befinner sig omedelbart intill potatisåkern och omkring 1,20 meter från källarens golv. Detta hål sluttar snett inåt-nedåt och är murat med murbruk. Bredd 0,7 m., höjd 0,8 m. Källarens golv sluttar mot ingången, vilken har två dörrar och bredden 0,9 - 1,1 m., höjd 1,5 m., djup 1,25 m. Väggarnas invändiga höjd är omkr. 2 meter. Ingången är belägen på kortsidan 1,50 m. från NV-väggen och 0,7 - 0,8 m. från SÖ-väggen. - Källarens yttre plan är fyrkantig och långsidornas tjocklek är omkring 2,5 meter. Byggnaden är till hälften ingrävd och utvändigt stenlagd. Allt derrn är okänd (uppges ägaren) och den användes nu som potatkällare.

M.10668:31.

nug. VI : 2: 31.

AVSKRIFT

M. 10668:32

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

13:1

13 Kärrslätt 1¹⁹, Stenkyrka socken.

Källare med överkragat kupolvalv. Invändig längd omkr. 2,55 meter, bredd omkr. 2,60 meter, höjd till kupolens topp 2,51 meter. Hjässhål saknas. Fundamentalala hörnstenar. Takstenarnas tjocklek 0,1 - 0,25 meter. Läge: Ingången mot söder. Ingången är 1,20 meter från Ö-väggen och 0,40 meter från V-väggen. I gårngens inre parti är en dörr 1,35 x 0,85 meter. Ingångens höjd utvändigt 1,80 meter, djup 0,80 - 0,90 meter. Ventilationshål över ingången. Cementgolv. Väggstenarna är fogade med murbruk. Den inre vägghöjden växlar mellan 1,35 och 1,80 meter. Utvändigt är källaren murlagd endast vid ingången, eljest är den av jordhögstyp samt gräsbevuxen. Den är ej ingrävd. Innerplanen är rektangulär, ytterplanen segmentformad. Byggnaden ligger omedelbart intill landsvägen, på dess västsida.-

I boningshuset intill meddelar man följande: ingen minns när källaren är byggd, "kanske på farfars tid". Före vägen byggdes, stod den längre upp, så att den måste flyttas för vägarbetet. Det gjorde vägarbetarna. - I källaren förvaras skottkärra, brädbitar, halm.

13:2

M.10668:33.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

mag. II : 2:32

~~AVSKRIFT~~

M.10668:34

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

14 Bua, Morlanda.

I Bua skall finnas en källare med överkragat kupolvalv.

15 Stensbo, Morlanda.

I Stensbo finns en gammal källare med överkragat kupolvalv. Den användes inte mer, men under kriget hade militären förråd i den. (Enligt meddelande av Maria Svensson, Stensbo, Morlanda.)

Denna källare ligger ett par hundra meter väster om vägskälet till Halleviksstrand. Den har tre fundamentala hörnstenar samt delvis bevarad överkragning, för övrigt plättak. (Upptecknarens anmärkning med anledning av besök på platsen den 26/7 1947.)

AVSKRIFT

M.10668:35.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

16 Myren, Hermanö.

källare med överkragat kupolvalv (den v ä s t r a av de båda källarna i Myren). Invändig längd = bredd = 2,40 meter. Höjd till kupolens topp 2,10 meter. Jordgolv. Ingångens höjd omkr. 1,40 meter. Väggstenarna är fogade med murbruk. Tägtäckt tak. Rektangulär ytter- och innerplan. Utväntigt vertikala stenväggar. Ej ingrävd. Ligger vägg i vägg med den andra källaren i Myren. Ingång mot söder. Den är 0,90 m. från V-väggen, 0,80 m. från Ö-väggen. Dess djup är 0,90 meter, dess bredd 0,70 meter.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:36

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

17 Myren, Hermanö

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik. (Den ö s t r a av de båda källarna i Myren). Läge: Ingången mot söder. Invändig längd 2,95 meter, bredd 2,65 meter. Höjd till kupolens topp 2,63 meter. Väggstenarna fogade med cement. Cementgolv. Ingången är på kortsidan, 1,00 meter från V-väggen och 0,90 meter från Ö-väggen. Dessa djup är 1,30 meter, dess höjd omkring 1,40 meter. Över stenvalvet finns tång, däröver ett tegeltäckt trätak. - Källarens ålder är okänd, men antages vara hög. Att tvenne källare här finnas tätt tillsammans, säges bero på tidigare hälftenbruk.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:37.

18:1

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

18 Grinnebacken, Hermanö

Källare med överkragat kupolvalv. Detta är den västra av de båda källarna vid Grinnebacken. Invändig längd 3,00 meter, bredd 2,60 meter. Höjd till kupolens topp 2,68 meter. Hjässhål saknas. Kupolen är tämligen rund samt väl lagd och vilar på fundamentala hörnstenar. Väggstenarna är fogade med murbruk, men ej stenarna i kupolen. Ingången är på kortsidan, 1,0 m. från Ö-väggen och 0,65 m. från V-väggen. Ingångens djup är 1,30 meter och dess höjd 1,40 m. samt dess bredd 0,80 meter. Jordgolv. Inga spår av invändig vitkalkning. Källaren är utvändigt täckt med tång och jord och övervuxen med nässlor. Jordhögstyp med yttre stenläggning endast omedelbart intill ingången.

FOLKLIVSARKIVET /8:2

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M.10668:38.

nug. II: 2:33.

AVSKRIFT

M 10668:39

19:1
FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

19 Grinnebacken, Hermanö

Potatiskällare med överkragat kupolvalv. Detta är den östra

av de båda källarna vid Grinnebacken. Invändig bredd 3,60 meter, längd 3,40 meter. Den inre planen är rektangulär med tvenne diagonalt belägna hörn stymrade. Höjd till kupolens topp 3,39 meter. Hjässhål saknas. Likaså fundamentala hörnstenar. Kupolen är alldeles rund och mycket spetsig samt lagd av små fina stenar. Jordgolv. Inga spår av invändig vitkalkning. Ingången är belägen på den längre väggen, omedelbart intill kortväggen.

Dess bredd är 1,25 meter, höjd 1,65 m., djup 1,70 m. Innerväggarna är fogade med murbruk, därmed ej stenarna i kupolen. Utvändig stenläggning finnes endast omedelbart intill ingången. Jordhögstyp. Taket är täckt med tång och bevuxet med nässlor.

Denna källare är delvis omlagd. Det skedde år 1890 eller 1892. Arbetet utfördes av en man som kallades Sten-Bernhard (Bernhard Johansson). Han var från Tegneby på Orust och han lade om gången. Den hade gått åt NV förut (= på kortsidan). Därvid fick han även lägga om taket. Orsaken till omläggningen var att vatten rann ner i källaren. Meddelarens far föddes 1853, och han sade att källarna varo gamla. Hans far var född 1789. (Meddelat av August Berndtsson, Grinnebacken, H e r m a n ö.)

FOLKLIVSARKIVET

19:2

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M. 10668:40.

mg. VI: 2:34.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:41

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

20 Hammaralen, Tädås, Klövedal.

Vid Hammaralen skall enligt tre personers vittnesbörd ha funnits en potatiskällare med överkragat kupolvalv. Den ene av dessa tre säger sig själv ha rivit källaren.

Beata Johansson i Tädås berättar, att det i Hammaralen har funnits en stenkällare vars tak hon beskriver som kupolvalv i överkragningsteknik. Den är nu förstörd. (Meddelat den 12 juni 1947.)

~~AVSKRIFT~~

21 Pilane 1²

M.10668:42.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV. Ingrävd i backe.

Invändigt längd på NV-sidan 2,50 meter, bredd 2,40 meter. Höjden till kupolens topp är omkring 2 meter (potatis hindrar noggrannare mätning). Kupolen är rund och saknar hjässhål. Såväl kupolen som väggarna är tätade med cement. Den inre vägghöjden är omkring 1,30 meter. Ingången är belägen på kortssidan, omkring 1,50 m. från NV-väggen. Ingångens bredd invändigt är 0,80 m., höjd 1,30 m. Ingångens djup är omkr. 1,40 m. I ingångens innerparti är en dörr. Källaren är invändigt vitkalkad samt har tre fundamentala hörnstenar, som uppbär kupolen.

Utvändigt är taket täckt och gräsbeväxt. Källarens framsida är utvändigt murlagd.

AVSKRIFT

M.10668:43.

PILANE KÄLLARE
Institutionen för fornminnesforskning vid Lunds universitet

22 Pilane 1³, Klövedals socken.

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik. Läge: Ingången mot SV. Denna källare ligger ^{intill} ett rivet boningshus och en gammal ladugård. Invändig längd omkr. 2,50 - 2,60 meter, bredd 2,90 - 3,0 meter. Höjd till kupolens topp 1,82 meter. Hjässhål saknas, men ett ventilationshål finnes i taket. Flat hjässhäll som slutsten. Fundamental hörnstenar. Stentjocklek i kupolen omkring 30 cm. Den invändiga vägghöjden är upp till 1,50 meter. Fogningsmedel: Lera och murbruk. Vitkalkning. - Ingången är 2,0 meter från NV-väggen samt onedelbart intill SÖ-väggen. Dess djup är 1,45 - 1,50 meter, dess höjd 1,15 - 1,25 meter, dess bredd omkr. 0,65 meter. En dörr. - Utvändigt är källaren murlagd med något svängd framsida, murbruk och vitkalkning. Jord- och tägtäckt tak. Byggnaden är ej ingrävd. Bakgaveln är utvändigt tydligt utflöktad. Byggnaden är rätt vårdslöst uppförd och har 1,50 - 2 m. tjocka murar.

Hugo Hermansson i Kyrkefjäll meddelar på tal om källarna med överkragade kupolvalv i Pilane och Sältebo, att sådana byggnader kallades "domedagsverk". De äro byggda för kanske ett par hundra år sedan.

AVSKRIFT

M.10668:44

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

23 Sältebo 1¹, Klövedals socken.

Potatiskällare med kupolvalv i överkragningsteknik. (Den norra i Sältebo.) - Läge: Ingången mot SV. Invändig längd 2,80 - 3,0 meter. Bredd omkr. 3,20 meter. Höjd till kupolens topp (omkr.) 2,38 meter. Fundamentala hörnstenar. Hjässhål saknas. Rund kupol, lagd av relativt tunna hällar (upp till 20 cm. tjocka). Täckt tak. Jordgolv. Invändig vägghöjd omkr. 1,40 meter. Fogningsmedel: murbruk. Vitkalkning. Ingången är 0,90 meter från NV-väggen, 1,10 meter från SÖ-väggen. Dess djup är omkr. 1,30 meter, dess höjd omkr. 1,20 meter, dess bredd omkr. 1 m. Över ingången ligger en stor stenhäll. En dörr. Källaren är ej ingrävd samt har en rundad stenläggning på framsidan.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:45.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

24 Sältebo 1¹, Klövedals socken.

Delvis förstörd byggnad med överkragat kupolvalv (den södra av de båda i Sältebo.) - Läge: Ingången mot SV. Till hälften ingrävd i backslutningen, så att bakgavelns övre parti är i jämn höjd med den omgivande marken. - Invändig längd omkring 3,10 - 3,30 meter (SÖ resp. NV). Den invändiga bredden är omkr. 3,10 meter. Ingången är 1,10 meter från både NV-sidan och SÖ-sidan. Ingångens djup är 1,70 meter, dess bredd 0,90 meter. Täckhällarna är nu försvunna, men ha säkerligen i likhet med alla övriga källare av denna typ funnits. - Den inre vägghöjden är 1,20 - 1,30 meter, Murbruk. Vitkalkning synes spår efter. Det inre nordöstra hörnet är något spetsigt. - Fundamental a hörnstenar. Kupolen är igenstörtad eller riven, så att överkragningen endast delvis återstår. Ett par takhällar är lagda åt sidan, utanför byggnaden. Golvet är igenvuxet. Utvändigt är byggnaden murlagd utan murbruk.

Derma källare kallas "Gamla Marias källare". Pappas första hustru, Maria Gabrielsson, hade ägt den. Hon dog något av åren 1878 - 1880, och var då över 80 år. Den källaren hade hon potatis i. Strax ovanför låg de gamla husen. På den tiden var det tre bönder som ägde Sältebo, men prosten Eriksson synade ner alla tre gårdarna. (Meddelat av Hilma Olsdotter på Herrön, född 1886. Meddelat den 5 juli 1947.)

M. 10668:46.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

25 Björholmen, Klövedals socken.

På Björholmen finnes en källare med det överkragade valvets fyra fundamentala hörnstenar samt ett däröver lagt åstak. Någon överkragnings förekommer således i övrigt ej.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:47

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

26 Tådås 1⁷, Klövedals socken.

Potatiskällare med stenväggar och åstak samt det överkringade
valvets fyra fundamentala hörnstenar. Mittåsen stöttas av mesula. På väst-
ra sidan finns två sidoåsar, på östra sidan en sidoås. Taket är täckt med
halm och tegel. Den äges av Beata Johansson i Tådås.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:48.

FOLKLIVSARKIVET 27:1

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

27 Bö 2⁵, Klövedal

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Vid Lilla Ängeviken, ingången mot S. Invändig längd omkring 2,55 meter, bredd omkring 2,30 meter. Höjd till kupolens topp 1,98 meter. Fundamentalala hörnstenar. Hjässhål saknas. Takstenarna äro upp till 20 cm. tjocka. Spår av invändig vitkalkning. Overallt är byggnaden fogad med murbruk, även utväntigt. Den yttre planen är fyrkantig, e-huru de båda ytterhörnen på nordsidan äro kraftigt avrundade. Ingången bär spår efter 2 dörrar. Ingångens bredd är 0,80 - 0,85 meter, dess djup 1,40 meter och dess höjd 1,15 meter. Den inre vägghöjden är i hörnen omkr. 1,10 - 1,30 m. Väggarna äro invändigt något högre vid mitten än vid hörnen. Detta är rätt vanligt i byggnader av denna typ. Jordgolv. - Källaren är helt fristående och ligger 12 meter från en gärdesgård, som gränsar till en äng på låg höjd över havet. Taket är utväntigt täckt ned sten, tång och löst pålagda tegelpannor. På ängen intill ligger en liten tomtning och lämning efter en täppa med ett pärsonträd. Platsen var för länge sedan bebodd av en som hette Elisabet i Oset (Medd. av Hulda Carlsson på Herrön) - - - I källaren förvaras numera endast ett trasigt potatismått, en grönmålad skottkärra samt en del vrakgods. Ingången är belägen på kortsidan, omedelbart intill längsiden.

AVSKRIFT

M.10668:49.

27:2

27 Bö 2³, Klövedal

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds Universitet

Vid Lilla Ängeviken bodde en man som hette Nils och jag tror att hustrun hette Soffi. Jag var ned manna och köpte potäter där för en 50 - 60 år sedan. Nils var något av varje, fiskare och bonde. Källaren där är mycket gammal.- Om vintern hade de hönsen inne på golvet och där var så kallt att tröcken frös. De måste t. o. m. spika backetråg för fönstren.

FOLKLIVSARKIVET

27:3

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M.10668:50.

neg. VI: 2:35.

AVSKRIFT

M. 10668:51.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

28 Säby 2⁴ Stenkyrka

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik. Invändig längd onkr. 2,20 meter, bredd 2,30 - 2,60 meter. (Byggnaden avsmalnar mot ingångsgaveln). Höjd till kupolens topp onkr. 2,0 meter. Hjässhål saknas. Över östra hörnet finns en stor fundamental hörnsten, över nordhörnet en mindre. Kupolen är uppförd i nycket vårdslös överkragning. Takstenarna uppnå tjockleken 0,40 meter på de tjockaste ställena. bland takstenarna finnes även inlagd en murken bjälke inlagd som hjälpstöd. Lera och murbruk som fogningsmedel invändigt. Jordgolv. Ventilationshål över ingången. Ingången är belägen på NV-sidan, 0,80 meter från NÖ-väggen och 0,70 meter från SV-väggen. Ingångsbredd: 0,80 m., djup onkr. 1,20 meter. Den inre vägghöjden uppnår max. 1,70 meters höjd. Spår av invändig vitkalkning, likaså på yttre framsidorna. Tägtäckt tak. Läge: Intill byväg, till hälften ingrävd i backen bakom. Fransidan och delvis längsidorna äro murlagda. Dubbel dörr. För potatis.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:52.

FOLKUNGSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

29:1

29 Valsäng 5⁸, Klövedals socken.

Källare med kupolvalv i överkragningsteknik. (Den södra i Valsäng. Läge: ingången mot SV. Invändig längd omkr. 3,6 meter, bredd omkring 2,6 meter. Höjd till kupolens topp 2,60 meter ungefär. Hjässhål saknas. Kupolen är över byggnadens SV hälft, medan den inre hälften täckes av en stor tvärslagd sten. I kupoen äro stenarna rätt tunna. Två fundamentala hörnstenar. Invändig vägghöjd 1,50 - 1,60 meter. Fogningsmedel: Lera och murbruk. Vitkalkning. - Ingången är 0,70 meter från NV-väggen och 0,80 meter från SÖ-väggen. Dess bredd är omkr. 0,8 - 1,0 meter, dess djup o. 1,4 meter, dess höjd 1,4 - 1,6 meter. Väggtjockleken synes vara 1 1/4 - 1 1/2 meter. Två dörrar. Tångtäckt tak. Byggnaden är något ingrävd. NV om ingången är ett litet ventilationshål som går snett och krokigt, och nymmar ut strax ovanför dörrens insida.

M.10668:53.

nug. VI:2:36.

AVSKRIFT

M. 10668:54.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

30 Basteröd 1², Klövedal.

Byggnad med ryggåstak kombinerat med överkragning. F. d. källare?

Läge: Ingången mot Ö ned dragning åt N. Invändig längd omkr. 3,0 meter, bredd 2,70 meter. Sydsidans längd är dock omkr. 2 dm. längre, medan östgavelns bredd endast är 2,35 meter. Planen är alltså oregelbunden. Från alla väggar går överkragning 0,5 - 0,6 meter in mot centrum. Däröver ligger en grov ås, fyrkantig, naglad ned tränaglar. Den s t ö d e r på överkragad sten. Troligen skeppstimmer. Intill åsen stå tvonne stolpar, vilka troligen tjänat som stöd. Åsen bär ett trä tak bestående av tvärslagda tränaglade bräder, troligen skeppsplankor. Detta tak är täckt. Vid bågge gavlarna finnas tydliga rösten. Stentjockleken är ringa och når högst 25 cm. - Invändig väghöjd 1,40 - 1,80 meter. Fogningsmedel: Lera och murbruk. Ingången är på östgaveln, 1,0 meter från nordväggen och 0,3 meter från sydväggen. Ingångens djup 1,20 meter, dess höjd omkr. 1,30 meter. Märken efter två dörrar. - Byggnaden är invändigt vitkalkad. - Jord och tång på golvet. - Yttersidorna är murlagda och ha delvis murbruk. Byggnaden är något ingrävd.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:55.

51 Kolleröd 1²⁵, Klövedal.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Källare med kupolvalv i överkragnings teknik. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd omkr. 3,10 meter, bredd 2,80 meter. Höjd till kуполens topp omkr. 2,80 meter. Hjässhål saknas. Endl. uppgift fanns förr ett hål i bakväggen som nu är igensatt. Fundamental a hörnstenar. Ingången är på kortssidan, 1,0 meter från NV-väggen, 0,8 meter från SÖ-väggen. Ingångens bredd är 0,80 - 0,85 meter, dess höjd omkr. 1,15 meter, dess djup omkr. 1,0 meter. Över ingången finnes ett ventilationshål 25 x 25 cm. Fogningsmedel i väggstenarna murbruk och cement. Spår av vitkalkning i ingången. Innerdörr och märken efter ytterdörr. Den inre vägghöjden är omkring 1,80 meter. Väl byggd kupol i vilken stenarna äro upp till 2 dm. tjocka. Källaren är av jordhögstyp med murlagd framsida utan murbruk. Dess nuvarande funktion är potatiskällare, men innehåller även ved och mat. Taket är täckt med tång och jord. Källarens ålder uppges till omkring 200 år.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:56.

32:1

32 Grinneröd 1°, Stenkyrka

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV., belägen mellan byväg och åker. Invändig längd omkr. 3,20 meter, bredd 2,55 - 2,70 meter (det senare mättet vid ingångssidan). Höjd till kupolens topp omkring 2,10 meter. Fundamentalala hörnstenar, grova takhällar. Något oval kupol. Hjässhål saknas. Taket är utvändigt täckt med halm och tång. Vägghöjd invändigt omkr. 1,20 - 1,50 meter. Lera och murbruk som fogningsmedel, spår av vitkalkning. Jordgolv. Ingången är på kortssidan, 1,10 meter från NV-väggen och 0,80 meter från SÖ-väggen. Den är omkr. 0,80 cm. bred samt 1,70 - 1,50 meter bred. Ingångens höjd är omkr. 1,50 meter. Innerdörr. - Jordgolv.

M. 10668:57.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

neg. II:2:37

~~AVSKRIFT~~

M.10668:58.

33 Nötsäter 1², Stenkyrka.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Källare med överkragat kupolvalv hos Janne Olsson. Invändig längd omkring 3,20 meter, bredd omkr. 2,80 meter. Höjd till kupolens topp SSÖ omkring 2,40 meter. Hjässhål saknas. Läge: Ingången mot (söder.) Över sydvästhörnet ligger en fundamental hörnsten och tvärs över källarens östra hörn ligger ett väldigt stenblock som är över 3,2 meter långt och 1,5 m. brett samt når upp till 0,45 meters tjocklek. Förutom denna häll finns elva stenhällar, vilka bilda det överkragade valvet över källarens västra parti. - Golvet är belagt med cement, väggarna är fogade med murbruk och cement. I bakväggen finns ett ventilationshål 35 x 40 x 150 cm. - Ingången är 1,75 meter från östväggen samt omedelbart intill västväggen. Den är omkr. 1,50 meter djup samt ungefär lika hög. Källaren är tydligt fristående, åtminstone i så måtto som den har markerade ytterviggars. Den utvändiga längden är omkr. 6,5 meter, bredden 6 meter. Den har haft tängtäckt tak. Två dörrar. Invändigt vitkalkad. - Uppgives vara byggd år 1824 - 25.

AVSKRIFT

M.10668:59

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Statens folkhögskola och -bibliotek

34. Vika Ödegårde 2², Klövedal.

Källare med överkragat kupolvalv, (den norra i Ödegårdet).

Källarens invändiga längd omkr. 3,60 meter, bredd 2,90 – 3,50 meter (V resp. Ö.) – Höjd till kupolens topp omkr. 3,20 meter. Hjässhål saknas. Fundamentala hörnstenar, väl lagd kupol. Invändig vägghöjd omkr. 2 meter. Murbruk, vitkalkring. Ett ventilationshål i varje gavel, strax under kupolens bas. – Ingången vetter mot SV. Den är 2,50 meter från NV-väggen, samt omedelbart intill SÖ-väggen. Dessa djup är omkr. 1,90 meter, dess bredd omkr. 1,0 m. Ytter- och innerdörr. – Källarens utväntiga längd är omkr. 7,20 meter, dess bredd omkr. 6,0 meter. Taket är jordtäckt. – Källaren uppges vara byggd för omkring 60 år sedan.

M. 10668:60.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

mag. II : 2 : 38

AVSKRIFT

M 10668:6/

FOLKLIVSARKIVET 35:1

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

35 Vils Ödegårde, Klövedal.

Källare med överkragat kupolvalv, (den södra i Ödegårdet).

Läge: Ingången mot SÖ. Invändig längd omkr. 2,50 - 2,50 meter, bredd omkr. 2,15 meter. Höjd till kupolens topp ~~omkr.~~ 1,84 meter. Hjässhål saknas. Fundamentalala hörnstenar. Tämligen rund kupol med upp till 20 cm. tjocka stenar, men mestadels tunnare takhällar. Väggarna är invändigt 1,20 - 1,50 meter höga. De är fogade med lera och cementbruk. Jordgolv. - Ingången är på kortesidan, 1,40 meter från NW-väggen och omedelbart intill SSV-väggen. Dess bredd är omkr. 0,75 meter, dess djup 1,10-1,40 meter, dess höjd omkr. 1,20 meter. Tvenne dörrar. Källaren är något ingrävd och har tångtäckt tak. - Den uppges vara byggd för ungefär 150 år sedan. Jordhögstyp.

M.10668:62.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

mg. VI: 2:39.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:63.

36 Sundsby Fåhus med överkragat kupolvalv.

36:1

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Det var en torpare, Andreas i Huset. (Huset ligger på Sundsby mark)

Han hade ett litet fåhus av sten med stentak. Där hade han en ko. Någon annan ladugård hade han inte, utan de tröskade sädern ute.

~~AVSKRIFT~~

M10668:64

36:2

36 Sundsby Föhus med överkraget kupolvalv.

Vid torpet Huset under Sundsby finns en liten lagård av sten med stentak lagt av stora hällar. Där hade de en ko. Kon var där för 60 - 65 år sedan, men lagården är byggd för 80 - 90 år sedan. Ja, det var en lagård och den var byggd för att ha kon i; det var i n t e någon källare. - De som bodde där i torpet hade en son i åmål, men hans föräldrar minns jag bara som gamla.

Enligt meddelande från kommunister Gunner Lundberg Valla, framgår av Valla församlingsböcker, att på denna plats bodde en torpare, Andreas Andersson, född 1816. Hans barn varo: Johan född 1848, utfl. till Säve 18/10 1865, August, född 8/10 1853, utfl. till Domk., Göteborg 25/11 1872. Herman född 1856, död 1862.

Enligt ett senare lämnat kompletterande meddelande hette Andreas Anderssons hustru Sofia Elisabet Matsdotter och var född år 1817, den 19 oktober. Uppgifterna äro hämtade ur Valla husförhörslängd för åren 1862 - 1872.

AVSKRIFT

M.10668:65

FOLKLIVSARKIVET 36:3
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

36 Sundby 1¹ Fåhus med överkragat kupolvalv. Vid torpet Huset.

Läge: I backsluttnings, ingången mot söder. Invändig längd omkring 1,80 meter, bredd 1,60 - 1,80 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 1,50 m. Kupolen är mycket grund satt har tre fundamentala hörnstenar och däröver lagda flata överkragande häller. Den invändiga vägghöjden är 1,0 - 1,4 meter och väggarna är lagda av kullersten utan varje spår av lexa eller annat murbruk, ej heller spår av vitkalkning. Golvet är av jord. Ingången är 0,80 meter bred och endast 0,60 - 0,70 m. Ingångens höjd är 1,0 - 1,1 meter. Taket är täckt med jord. - Ingången är belägen på kortseidan, omedelbart intill längssidan och 1,0 meter från västra väggen.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:66.

POLISBIBLIOTHEKET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

37 Herrön 1⁷

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SW. Invändig längd 2,45 meter, bredd 2,45 meter. Höjd till kupolens topp 1,50 - 1,60 meter. Hjässhål saknas. Stenarna är fogade med murbruk och cement. 3 fundamentala hörnstenar. Dörrrens avstånd från SÖ-väggen är 1,80 meter. Ingångens djup är 1,05 meter, dess höjd 1,10 meter, dess bredd 0,70 meter. Källaren har jordgolv.

Källaren är troligen byggd av Magda Anderssons farfar. M:s far var född 1842, och källaren fanns före dess. (Meddelat av Edwin Andersson i Ängen.)

Anton Hjalmar Olsson på Herrön, född den 29/6 1882, berättar, att denna källare är mycket gammal, minst 100 år. (Meddelat den 3 juli 1947.)

38 Önneröd, Klövedals socken.

I Önneröd skall enligt tvenne personers vittnesbörd ha funnits en källare som enligt beskrivning haft kupolvalv i överkragningsteknik.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:67.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

39 Ällingseröd 1¹⁸, Klövedal.

Källare med överkragat kupolvalv. Invändig längd omkr. 2,10 meter, bredd 2,30 meter. Ingången är på den längre sidan och vetter mot SV. Höjd till kupolens topp omkr. 2 meter. Ingången är 0,40 meter från NV-väggen och 0,90 meter från Sö-väggen. Dess bredd är 0,85 meter, dess höjd 1,50 meter, dess djup 1,70 meter. Den inre planen är rektangulär-elliptisk; längsidorna är nämligen något utåtsvängda. - Hjässhål. Taket täng- och tegeltäckt. Jordgolv. Byggnaden har rektangulär ytterplan och omkring en meter tjocka väggar.

AVSKRIFT

M. 10668:68.

FOLKLIVSARKIV 40:1

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

40 Fossa Uppegård 2⁴, Stenkyrka.

Byggnad ned överkragat kupolvalv. Invändig längd knappt 3,0 meter, bredd 2,20 meter. Höjd till kupolens topp 2,00 meter. Hjässhål saknas. Fundamentalta hörnstenar. Grov överkragning och mycket stora hållar. Över hörnstenarna finns endast 8 platta överkragande hållar. I taket finns ett litet hål, dock ej vid hjässan. Intill dörren är ett litet ventilationshål. I detta ligger en liten hästska. - Kupolen är mycket grund och takhöllarnas tjocklek varierar mellan 10 och 27 cm. Väggarnas invändiga höjd är omkr. 1,40 meter. Fogningsmedel mjuk lera och murbruk. Spår av vitkalkring. Tängtäckt tak. Jordgolv. - Ingången vetter mot NV och är 1,35 meter från NÖ-väggen. Den är omedelbart intill SV-väggen. Dess bredd är 0,90 meter, dess djup 1,20 meter och dess höjd 1,30 – 1,40 meter. Väggtycklek omkr. 1,25 meter. En av väggstenarna har borrhål. Byggnaden innehåller nu gärdsgärdsstörar, bröder m. m.

M.10668:69.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

nag. VI: 2: 40.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:70

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

41 Halsböck 2³, Klövedal

Källare med överkragat kupelvalv. Den nordliga i Halsböck. Läge:

Ingången vetter mot SV. - Invändig längd omkr. 3,10 meter, bredd 3,30 meter. Höjd till kupolens topp 2,30 meter. Här avslutas kupolen av ett litet platt brädstak ungefär 1,10 x 1,20 meter. Kupolens topp har nämligen tidigare störtat in. Fundamentala hörnstenar. Rund kupol. Taket har varit tångtäckt, men är nu täckt med jord o. tegel. Invändig vitkalkring. Jordgolv. Ingången är på längssidan, 2 meter från Söväggen samt omedelbart intill NV-sidan. Den är 0,90 m. bred, 1,20 - 1,30 meter hög och 1,40 meter djup. Två dörrar. - Något ingrävd, dock helt fristående. Omkring 1½ ytterväggar) meter tjocka väggar. - Källaren ligger intill Karl Bernhard Olssons hus i Halsböck.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:71.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

42 Halsbäck Nedergård, Klövedals socken.

Källare med överkragat kupolvalv, Halsbäck 2⁶, på Karl

Anderssons mark. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd omkr. 3,7 meter, bredd omkr. 2,7 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,5 meter. Fundamentalala hörnstenar. Val lagd, rund kupol. Jord- och halmtäckt tak. Jordgolv. Något ingrävd, men tydliga ytterväggar. Främre yttersidan fogad med murbruk. Invändigt fogningsmedel: murbruk och cement. Innerdörr och märken efter ytterdörr. Ingången är 1,90 meter från SÖ-väggen samt omedelbart intill NV-väggen. Den är 0,8 - 1,2 meter bred 1,60 meter djup och 1,50 meter hög. De yttre mätten är ungefär 6 x 6 meter. Denna är den södra av de båda källarna med överkragat kupolvalv i Halsbäck.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:72.

43:1

POLYKROMIET
Institutionen för konstvetenskaper
Lund vid Lunds universitet

43 Viden, Sibräcka 1^b, Stenkyrka.

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV.

Invändig längd omkr. 2,80 meter, bredd 2,20 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 1,80 meter. Litet hjässhål. Ingång på kortsidan, 1,35 meter från NV-väggen samt omedelbart intill SÖ-väggen. Ingången är 1,70 meter djup samt 1,40 meter hög. Ingångens NV-sida är 2,20 meter djup, alltså betydligt djupare än SÖ-sidan. Den invändiga vägghöjden är omkr. 1,60 meter. Lera har använts som fogningsmedel, men nu är det mestadels murbruk. En dörr. Jordgolv. Jordtäckt tak. Något ingrävd. Byggnadens ålder är okänd. Den skall snart rivas. - Kupolens överkragning är utförd av grova hällar. - Ägare: Axel Andersson, Stora Sibräcka.

FOLKLIVSARIONET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M.10668:73.

mug. VI : 2:41.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:74.

FOLKLIVSARKIVET

Institutet för folklivsforskning vid Lunds universitet

44 Hålet, Sibräcka 1¹b.

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot NÖ. Invändig längd omkr. 2,90 meter. Bredd omkr. 2,50 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 1,85 meter. Hjässhål saknas. Kupolen är grund och har mycket stora och tunna hällar. Fundamental a hörnstenar. Invändig vägghöjd omkr. 1,60 - 1,70 meter. Murbruk. Jordgolv. Jordtak (jordtäckning på stenvalvet). Ingången är på kortsidan, 1,50 meter från SÖ-väggen sent omedelbart intill NV-väggen. Ingångens höjd omkr. 1,50 m., djup omkr. 1,20m. Två dörrar, därutanför en nära tre meter lång gång, ej täckt med hällar. - Källaren är något ingrävd, samt tegeltäckt.

AVSKRIFT

M. 10668:75.

BYGDEKULTURS AMBULANS

Bibliotekens för folklivsforsk

pjung vid Lunds universitet

45 Svalmyren, Sibräcka 2⁹, Stenkyrka

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd 2,60 meter, bredd 2,0 meter. Ingången är mitt på kortsidan, 0,7 m. från vardera sidan. Ingången är 1,10 m. djup, 1,20 m. hög och har en dörr. Höjden till kupolens topp är 2,10 meter och den vilar på tvenne hörnstenar på ingångssidan och en stor tvärliggare över källarenens inre parti. Lera och murbruk som fogningsmedel. Väggarna invändigt 1,40 - 1,60 m. höga. Överkragningen är grov. - - - Källarenens ålder är okänd. Bernhard Johansson, 80 år säger, att hans farfar troligen byggt källaren då han var ung. B.J:s far dog vid 62 års ålder.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:76.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

46 Krossekärr ¹⁴, Stenkyrka

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Vid Budalen, efturu på Krossekärrs mark. Ingången mot Sv. Invändig längd 5,10 - 5,20 meter, bredd 2,0 meter. Höjd till kupolens topp 1,90 m. Hjässhål saknas. Fundamentalia hörnstenar. Oval kupol lagd av stora flata hällar. Lera som fogningemedel i väggar och kupol. Ingångens avstånd från östväggen 0,6 meter samt från västväggen 0,45 m. Ingångens bredd omkr. 1 m samt lika stort djup. Spår av dörrar saknas. Spår av invändig vitkalkning. Inre vägg höjd: 1,20 - 1,40 m. Jordgolv. Jordtäckt, gräsbevuxet tak. Byggnaden är ur bruk.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:77

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

47. Åsby 1¹⁵

Höjd till kupolens topp 2,10 meter. Bredd 1,80 meter, längd 3,40 meter.
Ingången mot VSV. Dörrens avstånd från västväggen 0,90 m, dess höjd 1,30 m. Dörrens
djup är 1,20 meter medan ingången i dess helhet är 2,60 m. På baksidan finnes en
liten glugg i taket. Jordtäckt tak, jordgolv.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:78.

POLKIVARUM
Institutionen för folklivsforskning
Lund University

48 Tyfta 2⁷, Stenkyrka

Byggnad med överkragat kupolvalv. Invändig längd omkr. 2,50 meter, bredd 2,20 meter. (Längd och bredd uppgå dock på ett par ställen till 2,70 resp. 2,60 meter). Höjd till kupolens topp omkring 2 meter. Fundamentalta hörmstenar. Tämligen grund kupol (=ringa båghöjd). Byggnadens inre plan är något rombisk, med spets i söder. Byggnadens SV del liksom ingångspartiet har rasat. Läge: Ingången mot SV. Ingrävd i en skogsbacke helt nära en äng. Ingången är 0,40 meter från NV-sidan samt 1,20 meter från SÖ-sidan. Djup omkr. 1,10 meter. Den inre vägghöjden i källaren (?) är 1,60 - 1,70 meter. Fogningsmedel: lera. Jordgolv. Jord- och tägtäckt utväntigt. - Åldern okänd.

49 Röra , Stenkyrka socken.

I Röra skall enl. uppgift ha funnits en numera förstörd källare med kupolvalv i överkragningsteknik.

50 Näs, Mjörn, Valla socken.

I Näs skall finnas en källare med kupolvalv i överkragningsteknik.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:79.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

51 Hillevik, Morlanda

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot V. In-
vändig längd 3,80 meter, bredd 2,65 – 2,75 meter. Höjd till kupolens topp
omkr. 2,85 meter. Hjässhål saknas. Oval, väl lagd kupol. Lera och mur-bruk
som fogningsmedel. Ingång på kortssidan. Över denna är ett litet hål. Taket
är täckt. Yttersidorna är murlagda.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:80.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

52 Hällevik Mellangård, Norrlanda

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot ÖSÖ. Invändig längd omkr. 3,25 meter, bredd 3,30 meter. Ingång på den längre sidan. Ingångens djup är c. 1,80 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,60 meter. Hjässhål saknas. Fundamentalta hörnstenar, samt rund, väl byggd kupol. Spår av invändig vitkalkning. Jordgolv. Utvändigt: Fyrkantig plan, över meterhöga väggar. Överbyggd med tegeltäckt tak. - Åldern uppges till ett par hundra år.

AVSKRIFT

M,10668:81.

FOLKLIVSARKIVET 53:1

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

53 Hallevik Västergård, Morlanda

Källare med överkragat kupolvalv, nergrävd i marken. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd 2,77 - 2,80 meter, bredd 2,45 meter. Höjd till kupolens topp 2,68 meter. (Hjässan är täckt av en flat käll med ett litet ventilationshål. Nästan rund, väl lagd kupol. Fundamentalala hörnstenar. Invändig vägghöjd omkring 1,50 meter. Tätning med lera och murbruk. Ingången är belägen på kortssidan 0,65 m. från östväggen och lika långt från västväggen. Inkel dörr. En trappa leder utifrån ned i källaren. Källarens plan är utvändigt fyirkantig. Den har även en utvändig stenläggning runt om. Taket är tägtäckt. - Invändigt synas spår av vitkalkning.

Enligt August Berndtsson, Grinnebacken, Hermanö, är denna källare från mitten på 1700 - talet. (Meddelat den 27 juni 1947.)

54 Jordvägen, Tången, Morlanda socken.

Här finns en ganska förstörd källare med begynnande överkragning.

(26 juli 1947.)

M.10668:82.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
Ring i vid Lunds universitet

neg. II-2:42.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:83.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

55 Köperöd, Morlanda

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge 8 - 10 meter V om landsvägen
inne i djupa skogen. Ingången mot Öster. Invändig längd omkring 2,10 meter,
bredd 1,70 - 2 meter. Höjd till kupolens topp 1,95 meter. Litet hjässhål. Ku-
polen, som vilar på fundamentala hörnstenar, är mycket väl lagd av överkragan-
de stenar samt till formen starkt konisk. Väggarna äro lagda av mycket väl fo-
gade stenar utan lera eller murbruk. Spår av invändig vitkalkning. Väggarnas
inre höjd är omkring 1 meter. Ingången är på kortsidan omkring 1 meter från
sydväggen samt 10 - 25 cm. från nordväggen. Ingångens bredd är omkring 0,75 m.
samt dess djup omkr. 1,60 m. Blott i ingången finnas spår av lera som fognings-
medel. Östväggen börjar rasa. Byggnaden är något ingrävd samt är troligen
uppförd i skalmurskonstruktion. Jordgolv.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:84

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

56 Varekilsmäs, Stala

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Något nedgrävd i marken, ehuru helt fristående ytterväggar, ingången mot SV. Invändig längd omkr. 4,20 meter, bredd omkring 3,10 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,55 meter. Kupolen, som vilar på fundamentala hörnstenar, är tämligen väl lagd av flata hällar. Hjässhål med isatt trumma. Stenarna äro fogade med murbruk. Jordgolv. Utvändigt är taket täckt med tång, jord och granris. - Uppgives vara 70 - 80 år gammal.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:85.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

57 Svennungeröd, Långelanda

Källare med överkragat kupolvalv. Invändig längd 3,60 meter, bredd 3,30 meter. Höjd till kupolens topp 2,85 meter. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar sert är väl lagd och till formen rund. Hjässhål. Utvändigt är byggnaden täckt med halm och grannis samt överbyggd med ett brädtak som upp- bärdes av en sakkonstruktion. Källaren har cementgolv.

En gammal kvinna, som förevisade källaren, berättade att hennes man var född 1843 och att källaren var byggd före dess, minst en mansålder tidi- gare.

Några hundra meter åt Sö ligger en gammal kölna, timrad, som uppges vara ett par hundra år gammal.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:86.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

58 Baggetorp, Növerkärr

Hallare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SÖ. Invändig längd omkring 3,10 meter, på SV-väggen 2,60 m. Bredd omkr. 1,65 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 1,90 meter. Vid bakgaveln finns två fundamentala hörnstenar.

Överkragningen är mycket fin och överst ligga fem stora hällar. Väggarna och kupolen gå i ett, utan tydlig gräns emellan (detta gäller dock endast längssidornas väggar). Något lera finnes som murbruk, men mestadels saknas tätningsmedel. Spår av vitkalkning saknas och källaren betecknas såsom mycket gammal. Ingångens djup är omkring 1,90 meter och har dubbla dörrar. Taket är täckt med jord.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:87.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

59 Ottestala, Nyckleby

Byggnad med överkraget kupolvalv. Läge: På en äng, ingången mot S.

Invändig längd omkring 2,40 - 2,50 meter. Bredd omkr. 2,40 meter. Höjd till kupolens topp omkring 2,10 meter. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar och är uppförd av stora flata hällar som fogats med leza och moss. Hjässhål saknas. Kupolen är snarare kantig än rund.. Ingången är på kortsidan omkr. 1,60 meter från östväggen och 0,10 m. från västväggen. Ingångens djup är omkring 2 meter. Golvet är av jord. Taket är täckt med sandjord och övervuxet med moss. Byggnaden är något nedgrävd i marken, men bildar dock utifrån sett en stor hög lik en gravhög. - Ett stenkast österut ligger en liknande byggnad.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:88.

60 Vrångvatten, Morlanda

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Belägen i bergsslutträng, in-
gången mot S. Invändig längd omkring 2,80 meter, bredd omkr. 2,40 m. - 2,60 m.
Höjd till kupolens topp omkr. 2,40 m. Hjässhål. Överkragningen är mycket grov,
även stora hörnstenar. Vägghöjden invändigt är upp till 1,80 meter. Spår av in-
värdig vitkalkning. Som tätningsmedel har man använt lera, men den är mestadels
försvunnen. Ingången är på kortsidan, omkr. 1 m. från östväggen samt omkr. 30 cm.
från västväggen. Ingångens djup är omkr. 1,60 m. Takfäckningen är nästan för-
svunnen, och källaren (?) börjar rasa. Byggnaden innehåller numera endast sopor.
På taket växer krusbärbuskar.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:89

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

61 Bäcken, Morlanda

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: På Johan Olssons mark, ingången mot söder. Invändig längd omkr. 3,30 meter, bredd omkr. 3,30 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 3,00 meter. Kupolen är rund nästan ända ned till hörnstenarna samt mycket väl lagd av små tunna stener. Hjässhål med isatt rör. Ingången är tämligen mitt på sydsidan samt har ett par meters djup och dubbel dörr. Den inre vägghöjden är omkr. 1,50 meter. Mur bruk. Spår av vitkalkning? Jordgolv. Utvändigt täckt med jord. Jordhögstyp.

AVSKRIFT

M.10668:90.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet
62:1

62 Rålanda Yttergård, Tegneby

Källare ned överkragat kupolvalv. Läge: På slät mark, ingången mot SV.
Invändig längd 3,40 meter samt bredd omkring 3,40 meter. Höjd till kupolens topp
omkring 3,80 meter. Rund, mycket väl lagd kupol som vilar på fundamentala hörn-
stenar. Invändig vägghöjd omkr. 1,80 - 2 meter. Spår av invändig vitkalkning.
Sotad kupol. Lera och murbruk som tätningsmedel. Jordgolv som dock innehåller
ganska murkna bräder litet djupare ned. Mellan de fundamentala hörnstenarna på
önse sidor om dörren ligger en sten som påbörjats till kvarnsten. Början till
mittfäl är uthugget. Källaren är ganska mycket nedgrävd i marken och 4 trappsteg
leda ned till byggnadens inre. Ingångens djup är omkring 1,80 meter. Den har dubbla
dörrar. Taket är utväntigt tångtäckt samt därpå tegeltäckt. Källaren är f. ö. av
jordhögstyp.

M.10668:91.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

62:2

neg. II:2:43.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:92.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

63 Assmunderöd, Torp

Delvis förstörd byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SSÖ. Den invändiga längden är omkring 3,70 – 3,90 meter, bredden omkring 3,10 – 3,30 meter. Höjden till kupolens topp uppskattas ha varit över 2,5 meter, men kan inte mätas eftersom kupolens topp rasat, (ev. borttagits). Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar samt är uppförd av stora flata stener. Den är väl lagd och till formen oval. Överkragningens konstruktion frangår mycket tydligt av hålet i taket som till formen är näckantigt. – Ingången är belägen på kortsidan omkring 1,50 m. från Ö-väggen och 0,80 m. från V-väggen samt omkr. 1 meter bred. Källaren är ej invändigt vitkalkad, men har på en del ställen lera som murbruk. Ingången är ett par meter djup och på taket väcker en hög rönn.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:93

FORUM is a monthly publication of the American Society of Appraisers. It is published at 1000 Connecticut Avenue, N.W., Washington, D.C. 20008. Subscriptions \$10.00 per year.

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

64 Dammen, Rålanda Östergård, Tegneby.

Byggnad med överkragat kupolvalv. Invändig längd omkr, 2,20 -

2,30 m. Bredd 2,90 – 3,0 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,10 meter.

Ingången är ungefär mitt på längssidan mot väster. Rund, väl lagd kupol.

Hjässhål. Fundamentalala hörnstenar. Lera och murbruk som tätningsmedel. Taket är utv. tängtäckt. Jordgolv. Ganska djupt nedgrävd med ett par meter djup gång.

Vid Rålanda Yttergård lär ha funnits 5 nu förstörda källare med samma takkonstruktion. Vid Rålanda Norgård har funnits en.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:94.

FOLKLEVÄGSLÄMNINGEN
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

65 Torp, Torp (helt nära landsvägen)

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot Sö. Invändig längd omkring 2,70 meter samt bredd omkring 2,45 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,20 meter (?). Hjässhål saknas. Kupolen, som är lagd av rätt stora, flata häl- lar är uppförd i god överkragning och vilar på fundamentala hörnstenar. Spår av invändig vitkalkning. Väggarna äro uppförda av väl lagda tämligen fyrkantiga naturstenar, som fogats med mossa och lera. Jordgolv. Jordtäckt tak. Dörrsdjup omkring 1,70 meter.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:95.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

66 Stora Kråssekärr, Nyckleby

Källre med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SSÖ. Källaren är inredd med hyllor till matkällare och kupolen är lagd av stora, flata häljar. Källaren är överbyggd med trätak och halvfyllnad under detta.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:96.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds Universitet

67 Bron, Morlanda

Byggnad med överkragat kupolvalv. Läge: Ingång mot NW. Invändig längd omkring 2,80 meter, bredd 1,50 meter. Höjd till kupolens topp omkring 2,20 meter. Kupolen är oval, väl lagd och vilar på fundamentale hörnstenar. Spår av invändig vitkalkning. Jordgolv. Taket är täckt med jord.

AVSKRIFT

M.10668:97

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds Universitet

68 Rålanda Nordgård, Tegneby

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingång mot SV. Invändig längd omkring 3,10 meter, bredd omkring 3,10 meter. Höjd till kupolens topp 2,40 - 2,50 meter. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar och överkragningen är ganska grov. Likväl är kupolen tydligt rund. Utvändigt är källaren av jordhögstyp.

AVSKRIFT

M 10668:98.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

69 - 107 Kupolvalv i överkragningsteknik.

I Bö finns en jordkällare (Oskar Berndtsson i Mollösund). På Lyrön finns nog källare med stentak. I Edshult finns två byggnader med överkr. valv (Anna Johansson, Edshult) 69, 70. Ovanför Nösunds kyrka finns en källare eller ett färhus med överkr. v. (samma nedd.), 71. Norr om Hallevik finns en förstörd, 72. Vid Rutgerstorpet, Rålanda Nordård finns en, 73 (Tegneby s:n). Hoy, Tegneby en, 74. Röd och Vässdal, Morlanda, 75 och 76. Vrångvatten, Morlanda en, 77. En förstörd vid Strömsholm, Torebo, Morlanda, 78, och en vid Kvarnen, Morlanda, 79. Kärra och Kälpuuteröd (-2 st.) 81. Bua, Höra en, 82. En delvis förstörd hos Torsten Pettersson i Torp, Torp s:n, 83 (Sö om den andra i Torp, Torp). En i Blibräcka med torvtäckt tak, 84. En i Timmerhult, 85. En hos Algot Blidberg, Kyrbbyn, Torp, 86. En riven vid Rödstegen, Nyckleby, 87. En nere vid själva gården hos Svanberg i Grindsby, 88. I Assmundteröd två, Torp, 89 - 90, samt en förstörd, 91. Ytterligare ett 20-tal ha fört funnits, men är nu förstörda. En vid båtsmanstorpet, Grindsby, Nyckleby, 92. En förstörd i Lilla Krässekürr, 93 (Nyckleby). En förstörd i St. Krässekürr, vid Brittias torp, 94. En i Hogen, Nyckleby, 95. En i Hayberg, Nyckleby, 96. En i V. Källungeröd, Långelanda, 97. En i Hals, Långelanda, 98. Två till (förutom de i annat sammanhang omnämnda) i Ottestala, 99. En i Godalen, 100. En riven i V. Källungeröd, 101. Den revs 1927 och var då ett par hundra år gammal. En förstörd i Beläteröd, Nyckleby, 102. En i Togesta, Långelanda, 103. Två vid torpet Höjentorp i Dale, Stala, 104 - 105. Två hos Arvid Niklasson i Varekilsnäs, Stala, 106 - 107.

AVSKRIFT

M. 10668:99.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

108 Koön, Klövedal

Resterna efter en rektangulär byggnad, som möjligt haft överkragat kupolvalv påträffas ett gott stycke S om N:r 1. Av takkonstruktionen återstår blott en fundamental hörnsten. Byggnaden är något nergrävd i marken och har haft ingången mot NÖ. Den ligger skyddad intill en liten bergsknalle och saknar hägnad omkring. Åt söder finns bebyggelselämningar och en stor hägnad av sten vilken är tämligen rund och fyllt med jord. Den är uppförd av stora klumpstenar som grundval och på dessa ha mindre stenar lagts.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:100.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

109 Ekenäs, Morik 1⁵ 2⁴

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV, på byggnadens kortssida. Källaren är av genomsnittlig storlek, har stenlagt golv samt är invändigt vitkalkad samt fogad med lera och kalk mellan stenarna. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar samt är uppförd i god överkragnings av relativt stora hållar.

110 och 111 Tolleby

Enligt John Martinsson, Morik, finns två alldeles likadana källare i Tolleby, den ena hos Rutger Olofsson, den andra hos Albin Gustavsson.

112 113 114 Kulanda och Hale

I Aröd finns ingen (enl. samma meddelare), i Gräskärr en likadan (t. Kulanda), 112, vid Frökärrsmyren en, 113, (hos Karl Berntsson, Hale mark) samt en hos August Gustavsson, Frökärrsmyren, Hale, 114.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:101.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

115 Lerdal, Tönsäng 2¹²

Överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd omkring
2,70 meter, bredd omkr. 2,50 meter. Höjd till kupolens topp 2,55 meter (?)
Fundamentala hörnstenar. Hjässhål saknas. Fogad med lera och vitkalkad.

AVSKRIFT

M.10668:102.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

116 Gläshed 1²⁷ ?

Överkragat kupolvalv. Läge: Ingången mot SV. Invändig längd omkring 4,0 meter, bredd omkring 3,10 meter. Höjd till kupolens topp omkr. 2,30 meter. Hjässhål saknas. Kupolen vilar på fundamentala hörnstenar sent är oval, väl lagd av rätt stora stenar. Ingången är på gaveln, omkr. 1,50 m. djup samt har innerdörr och spår efter ytterdörr. Över ingången finns ett litet hål. Taket är utväntigt täckt. Lerbruk invändigt. Något ingrävd. Yttre framsidan stenlagd. Byggnaden ligger vägg i vägg med en åstakskällare.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:103.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

117:1

117 Gläshed

F. d. boning med överkragat kupolvalv. Läge: På ängs- och betesmark, ingången mot VSV. Invändig längd omkring 3,10 meter, bredd 2,20 meter vid bakre väggen samt 2,45 m. vid ingångssidan. Höjd till kupolens topp omkring 1,90 meter. Hjässhål saknas och kupolen, som är uppförd av något tiotal stora flata hällar i överkragningsteknik, vilar på 4 stora fundamentala hörnstenar. Väggarna äro uppförda av kullersten och flatare hällar vilka fogats med mjuk lera. Invändigt bär byggnaden spår av grönmåling, troligen någon sorts kalkning. En av hörnstenarna i taket har tydliga spår av en varm tegelröd färg. Längst bak i taket, vid gaveln är ett litet sotat fyrkantigt rökhål, som mynnar ut på byggnadens översida. Det är omkring 30 x 30 cm. i tvärsnitt och har omkring 70 cm. djup samt är invändigt väl stenlagt. - Golvet är täckt med jord och därunder ligger ett tjockt lager grågul fin sand. Ingången är omkring 1 meter bred och omkring 1,15 meter hög. Gångens yttersta parti är något smalare än längre in. Vid ingången, på utsidan ligger en tegelsten som är mycket tunn (24 x 12 x 4 cm). Över ingången är ett stort hål, ungefär 80 x 40 cm. Taket är täckt med tång och jord. - Byggnadens västra delar, som varit mest utsatta för väder och vind äro nu rätt dåliga, och på ett par ställen kan man se ut mellan stenarna.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:104.

117:2

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

117 Gläshed.

På Gunneby eller Gläsheds mark intill Källekärr bodde en som hette "Nils i källarn" i en hydda av sten. Det var i Valbergshamnen nära Gläshed utigenom en skog. Hyddan hade lagda stenhällar i taket, alldeles som källaren här (= överkragat kupolvalv). Den hyddan var byggd till bostad, det var inte någon källare. Över dörren var en liten glugg som de hade till fönster. Eldstaden var en öppen spis med ett litet hål i taket. Där bodde Nils med hustru och barn. Det var en 55 - 60 år sedan, för jag var 18 år då jag var där i den hyddan och gurman födde barn därinne. Nu är jag 75 år. Ingången var på gaveln.— En pojke hette Kristian.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:105.

FOLKLIVSARKIVET 117:3

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

117 Gläshed

"Nils i källarn" bodde först nere i en skog. Sedan flyttade de till stenhyddan. Det var för en sjuttio år sedan. De hade en son som hette Patrik och han var född i stenhyddan. Nils hette Olsson eller Nilsson i efternamn och hon hette Petronella. Där var också många barn.

En annan meddelare, en man i Slätbaken, Valla socken, berättar att "Nils i källarn" hade 10 barn och bodde i en grästensbyggnad i Gläshed eller Gunneby. Nils var sotare. (Meddelat den 19 juli 1947.)

117:4

~~AVSKRIFT~~

M.10668:106.

117:5
FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

117 Gläshed. Angående den tidigare bebodda byggnaden med överkragat valv.

Jag byggde här år 1900 och Nils bodde där nog på 1890-talet. Det är en källare sedan urminnes tider och den flyttade han in i. Förrut hade han bott i en stenstuga i Källekärr. "Nils i källaren" strypte ett av sina barn och kastade det i brunnen. Han stal och var på fästning ett par gånger. Byggnaden som han bodde i hade trägolv och över dörren var ett fönster med tre glasrutor i. Därinne fanns två soffor, ett bord och en kamin framme i änden på byggnaden. Taket var vitrappat.

Nils' dotter lever, Hilda heter hon, men det gör detsamma var. Hon är 75 år nu.

En man i Rönnäng berättade (30/7 1947) att Nils i Källaren var den siste som bodde i en sådan stenhydda.

117:6

En man i Tyfta berättade (samma dag) att Nils i Källaren bodde där för minst 40 - 50 år sedan.

117:7

M.10668:107.

FOLKLIVSGÅRKIVET

Insitutet för folklivsforsk
ning vid Lunds universitet

17:8

Stenkyrka kyrkobok 1886 - 1895, del 1 fol. 125:

G L A S H E D

Backstugusittaren Nils Olsson	f. 29/4 1826
b. Petronella Jonasdotter	f. 11/5 1834
s. Herman	f. 28/12 1863
s. Kristian	f. 22/6 1869

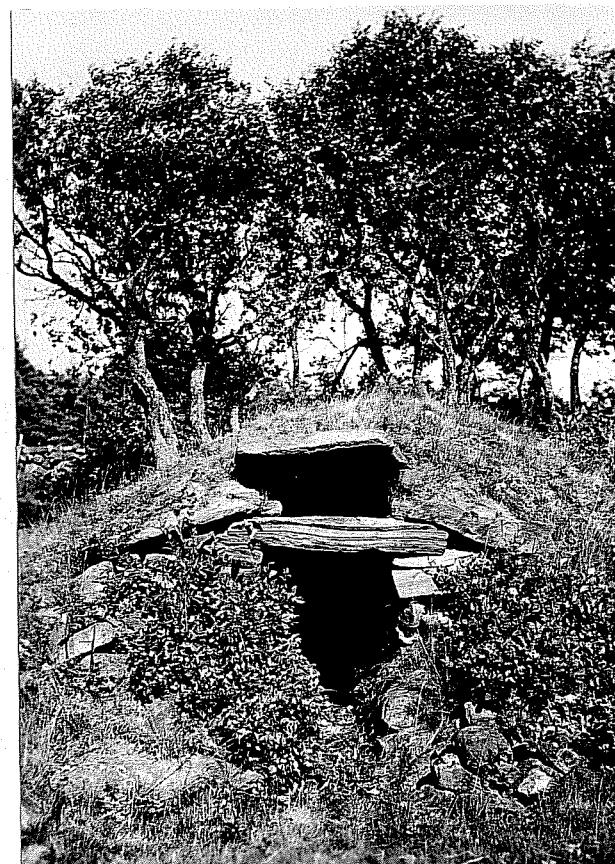
Hustruns u. ä. / . oäkta s.

Patrik /Nilsson/ f. 19/6 1877

M.10668:108.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

117:9

nog. II:2:44.

M.10668:109.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

117:10

nrg. III : 2 : 45.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:10.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

118 Myckleby

Ute på Fjället i Myckleby bodde för en fentio år sedan två som hette Manuel och Helena i en liten stenbyggnad med välvt tak alldeles likadan som denna (= byggnaden med överkragat kupolvalv i Assmunderöd, Torp, till vilken Johan Olsson visade vägen, jfr. uppt. 63 Assmunderöd). Under taket hade de bräder, liksom en liten "trussning" och i väggen var ett litet fönster som de hade tagit upp. Eldstaden hade de i ena hörnet. Jag var en 17 - 18 år då de bodde där. Sådana byggnader är alla byggda före min tid.

~~AVSKRIFT~~

119 Sälvik, Skaftö

M.10668:11.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Källare med överkragat kupolvalv. Läge: Intill åker på Janne Johanssons mark.

Ingången ligger mot VSV. Invändig längd: 3,40 - 3,60 m., bredd omkring 3 meter.

Höjd till kupolens topp omkr. 3,20 meter. Hjässhål med trumma av trä. Väggarna är lagda övervägande av stora kullerstenar med mellanfyllnad av småsten och mjuk lera. Långsidornas väggar bilda ej tydlig gräns mot kupolen, utan går nästan i ett med takcupolen. Vägghöjden är omkring 1,80 meter. Oval, vacker kupol, mycket väl lagd av relativt små stenar. Över tre av hörnen ligga fundamentala hörnstenar. Ingången är belägen på kortssidan. Ingångens höjd är 1,50 - 1,60 m. samt djup omkr. 1,80 m. Jordgolv. Intet spår av invändig vitkalkning. Jordtaket täckt med löst liggande tegelpannor. - Ur bruk.

120 Hos Valfrid Abrahamson i Löndal, Skeftö, skall enl. uppgift finnas ett överkragat kupolvalv.

121 På Stuveröd, hos Ernst Larsson, har varit en källare, som troligen hade överkragat kupolvalv.

122 På Clubbans, Skeftöland, fanns en källare med överkragat kupolvalv åtminstone för några år sedan (enl. uppgift).

123 Vid Broan, Ucklum socken finns enl. uppgift ett överkragat valv med fundamentala hörnstenar.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:112.

124:1

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

124 Tjuvolls Mellangård (den södra av de bågge gårdar som bära detta namn).

Källare med överkragat kupolvalv. Invändig längd 2,75 - 2,90 meter. Bredd 2,30 - 2,40 meter. Stenvalvet består underst av fyra fundamentala hörnstenar ned därför lagda två tvärslagda överkragande hällar. Över dessa fullbordas valvet av fyra i byggnadens längdriktning intill varandra lagda stenhällar. Då sälunda endast tre varv stenläggning förekomma, är kupolen ganska grund. Vägghöjden invändigt når upp till 1,60 meter och stenarna är fogade med murbruk. Jordgolv. Ventilationshål i geveln. Ingången är ungefär mot SV. Den är 0,90 meter från NV-väggen och 0,65 meter från SÖ-väggen. Dess djup är upp till 1,50 meter, dess höjd o. 1,40 meter, dess bredd o. 0,80 meter. Spår efter en dörr. Byggnaden är ur funktion.

M.10668:113.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

124:2

mag. II: 2: 46.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:114

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

125 Tjuvkihs Västergård, Lycke socken.

Källare med överkragning. Invändig längd omkr. 2,65- 2,70 meter, bredd omkr. 2,80 meter. Höjd till stentakets topp 2,60 meter. Fyra fundamentala hörnstenar, därpå fem överkragade hällar. De fyra översta liggande sida vid sida, på tvären i förhållande till ingången, vilken även är täckt med tvärliggande stenhällar. Ingången vetter mot söder. Byggnaden är täckt samt av jordhögstyp. Torpet intill heter Skogsborg.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:115.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

126 Granmossen, Hälta socken.

Intill Granmossen ligger en ganska företörd källare som
lär ha haft överkragat valv.

127 Tjuvkhils Nordgård, Lycke socken.

Källare med överkragning. Fyra fundamentala hörnstenar,
däröver två överdragande tvärslagda stenar samt däröver fyra längslagda
intill varandra lagda stenhällar. Invändig vitkalkning. Källarbyggnaden,
som är fristående, lär vara byggd 1827 - 1828.

128 Granmossen, Hälta socken.

Källare hos Alma Johansson. Byggnaden har fyra fundamentala
hörnstenar samt däröver både tväregående och längsgående stenhällar som bildar
överkragning i viss mån.

AVSKRIFT

M10668:116.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet
LUND 1971

129 Hjälteby 1¹⁴, Valla socken.

Källare med överkragning. Stentaket består först av två varv överkragning, däröver ligger en tvärlagd stenhäll.

130 Långemyr, t. Habborsby 1⁵ 2⁶, Valla socken.

Källare ? med överkragat stentak. Fyra fundamentala hörnstenar på vilka vila tvenne överkragande hällar, en ~~vid~~ varje gavel. Över dessa ligga tre längsgående hällar sida vid sida. - Ingången är på kortsidan, omedelbart intill längssidan. - I bakgaveln finnes ett ventilationshål.

Strax intill denna byggnad ligger en liten, delvis ingrävd skalmursbyggnad, som lär ha varit ett färhus.

131 Långemyr, t. Habborsby 2¹⁵ eller 2¹⁸, Valla socken.

Källare med stentak i överkragningsteknik. Fyra fundamentala hörnstenar med däröver lagda tre tvärslagda överkragande hällar. Taket är täckt med jord och tång. Åldern uppges till minst 100 år.- Ingången är på gaveln, omedelbart intill längssidan.

AVSKRIFT

M 10668:117.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

132 Nortag, Ytterby socken.

Källare ned överkragning. Fyra fundamentala hörnstenar samt däröver fyra överkragande stenar. Överst ligga tre stora tvärslagda stenhällar. Den inre planen är rektangulär, utvändigt är källaren av jordhögs-typ. Lerfogning saknas. Ingången är på kortssidan, omedelbart intill läng-sidan. Sten med borrhål. Byggnaden synes ej vara bland de äldsta.

133 Ytterby socken.

Källarbyggnad med korsande stenåsar samt överkragning. Den är belägen något hundratals meter SV om Grästorp. - Vid den inre gaveln finns tvenne fundamentala hörnstenar överbryggade av en överkragande sten på vilken vilar en längsgående stenås, som över hela byggnaden. Under dennes mitt ligger en annan stenås vinkelrätt mot den förra tvärs över hela byggnaden, och mot längsåsen stöda fyra platta stenhällar vilka från längväggarna äro lutade mot åsen. - Inv. längd omkr. 3,10 m., bredd o. 1,45 m. Höjd till längsåsen o. 1,60 m. I golvet står två kantställda hällar, som bildar ett bås eller en bing. Ingången är ung. mot S och omedelbart intill västväggen. - Lera och cement som fogningsmedel. Byggnaden är sannolikt uppförd i skalmurskonstruktion. Utvändigt har den markerade kallmurade väggar. Jordtäckt tak med tegelpannor på. I källaren står en trädspade, nästan viktlös av ålder.

AVSKRIFT

M.10668:118.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

134 Barkeröd, Romelanda socken.

Källare med kilstensvalv och begynnande överkragning.

Fundamentala hörnstenar. Väggarna äro konvergerande, och överst ligger fyra stora tvärslagda stenhällar. I bakre gaveln är ett ventilationshål.

Källaren är något nedgrävd under jorden. I den ena långväggen är en nisch i muren. - I denna källare finnas alltså exempel på tre takkonstruktioner, nämligen hälltaket, kilstensvalvets och överkragningen. Den uppges vara minst 100 år gammal.

145 En annan källare, som upptecknaren icke beretts tillträde till ligger strax intill. Den står genom en gång i förbindelse med köket i en enhetslänga (rum, kök, ladugård under ett och samma tak). Den uppges vara alldeles likadan som nr: 134.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:119

135 Rövsal, Kareby socken.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
Uppsala universitet

Byggnad med överkragat kupolvalv. Fundamentala hörnstenar samt g r o v överkragning. Väggstenarna äro fogade med lera. I golvet finnas ett par kantställda höllar, som troligen markerat en binge för potatis eller rotfrukter eller möjlig en fässpilta. Byggnaden är förtäckande, och uppförd i skalmurskonstruktion. Den är ur funktion och strax intill ligger tomningen efter ett hus.

AVSKRIFT

M. 10668:120.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

136 Bäröd, Hälta socken.

Ernst Jansson i Granneby, Solberga, meddelar, att källaren i Bäröd har fyra fundamentala hörnstenar och däröver lagda hällar samt en tvärgående stens. Den lär vara mycket gammal, minst 100 år.

137 Tegneby, Solberga socken.

Enl. samme meddelare finnes här en ungefär likadan källare.

138 Granneby, Solberga socken.

Enl. samme meddelare låg förr en likadan källare här i Granneby.

139 Ekelöv, Hälta socken.

Vid Ekelöv gård skall finnas en källare med överkr. valv.

140 Gethagen, Ikslyckan, Lycke s:m?

Hos Gunnar Svensson i Gethagen skall finnas en källare med överkragat kupolvalv eller av blandad typ. (Överkragning + hällar)

141 Tjuvskil Uppegård, Lycke socken.

Källare med överbyggd. Fundamental a hörnstenar, en längsgående stens samt en grund kupol uppförd av stenhällar i överkragningsteknik. Läge: Ingång mot SV. - Uppgives vara byggd på 1870-talet.

AVSKRIFT

M.10668:121.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforska-

ning vid Lunds universitet

142. Pilane, Klövedals socken.

Hos Karl Olsson i Pilane har enl. meddelande av Sune Hermansson
i Långekärr funnits en källare med överkragat kupolvalv. Detta meddelande be-
kräftas av Axel Johansson i Tådås. Läge: 100 m. V. byvägen. Ålder: o. 100 år.

(12 juni 1947.)

143. Höggeröd, Stenkyrka socken.

I Höggeröd skall enligt uppgift finnas en källare med överkragat
kupolvalv.

M 10668:122.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

144 Häftet, Hällebäck, Stenkyrka socken.

Vid Häftet skall finnas en källare med överkragat
kupolvalv.

145. Barkeröd, Romelanda socken.

Se här om blad 134.

AVSKRIFT

M.10668:123.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

146. Bö 4⁵, Klövedal. Kupolvalv i överkragningsteknik.

Byggnaden ur funktion. Läge: Ingången mot ÖNÖ. Närmaste bebyggelse: Oskar Olssons hus, Bö. Invändig längd omkr. 3,20 meter eller ett par dec. mindre. Bredd omkr. 2,40 - 2,60 meter. Höjd till kupolens topp 1,90 meter. Hjässhål. Fundamentala hörnstenar samt nästan rund, väl lagd kupol vilken är uppförd på vertikala vederlagsmurar. Stenarna i både väggar och kupol äro fogade med cement. Färningar efter brädgolv. Ingången är belägen ungefär mitt på kortsidan. Dörr i gångens inre ände. Täktak. Funktionen okänd av upptecknaren.

147. Bö 2¹⁰, Klövedal. Kupolvalv i överkragningsteknik.

Källarbyggnad ? med invändig längd omkring 2,90 meter och bredd omkring 3,0 meter. Höjd till kupolens topp 2,0 meter. Stor platt hjässhäll samt rund, väl lagd kupol av stora flata stenhällar. Mycket vacker överkragning. Stenarna i såväl väggar som kupol äro fogade med snäckskalsblandat lerbruk vilket senare förstärkts med cement. Fundamentala hörnstenar. Ventilationshål över ingången. Stenlagt lergolv täckt med enris. Ingångsdjup omkr. 1,30 - 1,50 meter. Ingången är täckt med stora tvärliggande hällar. Utvändigt är byggnaden jordtäckt samt gräsbevuxen. Den är helt fristående, samt har ingången mot ÖNÖ. Den ligger intill ett öde hus.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:124

148 Bö 2⁴, Klövedal.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Byggnad med överkragat kupolvalv. Invändig längd omkring 3,0 - 3,20 meter, bredd omkr. 2,20 - 2,40 meter. Höjd till kupolens topp omkring 2,20 meter. Hjässhål. Fundamentalta hörnstenar. Väl utförd överkragning av tunna flata stenhällar. Lerbruk samt spår av vitkalkning. Väggarna är mycket bräckliga och på flera ställen faller ljus in mellan stenarna. Ingången är på kortsidan, samt vetter mot NÖ. Dessa djup är omkring 0,90 meter. Byggnaden är delvis ingrävd samt har den ovala kupolen täckt med jord. Jordgolv. Ur bruk.

149 Bö 3², (Maa)

Källare med överkragat kupolvalv. Byggnaden är rätt liten samt har väl utförd överkragning, vilken överst slutar med en stor platt hjässhäll. F. ö. är hällarna ganska platta. Tång som tätningsmedel. Jordtäckt tak med ventilationstrumma. - Källaren är fyllt med potatis.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668:125.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

150 Backe, Bö.

Källare med överkragat kupolvalv. Längd omkring 2,60 meter invändigt, bredd omkring 2,20 meter. Höjd till kupolens topp omkring 1,90 meter. Hjässhål saknas. Vacker, rund kupol lagd av flata, medelstora häller. Fundamental a hörnstenar. Invändig vitkalkning. Läge: Ingången mot NNV. Källaren är ur bruk. Den är något nedgrävd och av jordhögstyp. På Backe berättas, att källaren är från 1700-talet.

151 Bö 2⁶.

Rov- och potatiskällare överbyggd med litet sadeltak under vilket man fyllt med halm. Strax intill ligger tontingen efter ett hus. Läge: Ingång mot söder. Kupolen är väl lagd i överkragringsteknik och har två flata hjässhäller.

152 Bö 4^{10?}

Hos Hugo Karlsson, NÖ om Frenlidens skall finnas en liknande källare, d. v. s. med överkragat kupolvalv.

153 Bö I¹A

Enl. uppgift skall en källare med överkragat kupolvalv finnas hos Oskar Olsson, Bö Västergård. Den lär vara inbyggd under ladugården.

AVSKRIFT

M.10668:126.

154 B3 2⁵, Klövedal.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Källare med överkragat kupolvalv, inbyggd i ladugården i en kringbyggd gårdsfyrkant. Nedgrävd under den omgivande markytan. Mycket väl utbildad överkragning. Ägare: "Viktor på Kållana".

~~AVSKRIFT~~

M.10668:127.

155 Hällene, Klövedals socken.

I Hällene skall enl. Sune Hermansson i Långekärr ha funnits en källare med överkragat kupolvalv. (18 juni 1947.)

156 Storebotten, Sundsby, Valla socken.

Här finns enl. uppgift en källare som möjligtens har överkragat kupolvalv. (15 juli 1947.)

157 Tjärna, Stenkyrka.

Enl. uppgift finnes här en källare med överkragat kupolvalv.

158 Övre Trätte? Långelanda socken.

Här finnes en byggnad som troligen har överkragat kupolvalv. (Upptecknarens iakttagelse, 13 augusti 1947.) Läge: S om och helt nära landsvägen.

159 N om Kolhättans färjeläge, Ödsmåls socken.

Källare i okänd konstruktion. (Uppt:s iaktt. 13 augusti 1947.)

160 Basteröd, Klövedals socken.

Källare? möjligens med överkragat kupolvalv. (Uppt:s iaktt. 16 nov. 1947.)

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforska-
ning vid Lunds universitet

~~AVSKRIFT~~

M.10668:128.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet
161

Källare med kilstensvalv, Varekilnäs.

Invändig längd omkr. 3,90 meter, bredd omkr. 2,90 meter. Höjd omkr. 2 meter. Litet lufthål vid bakgaveln, likaså vid frangaveln. Dörrdjup omkr. 1,30 meter. Invändigt vitkalkad. Täntäckt tak. Det bärande elementet övergår kontinuerligt i det burna.

Hos Hilmer Olofsson, Källeröd, Lyse socken, finns enl. uppgift av en 77-årig man en källare med kilstensvalv. (2/8 1947)

I Solbräcke, Kareby socken, finns en helt fristående stor källare med kilstensvalv. (Egen iakttagelse, 3/10 1947)

Hos Ester Axelsson i Hör, Haverstads socken, finns enl. uppgift av Torleif Backman en källare med kilstensvalv. (16/10 1947)

Hos Albert Svensson i Evenås, Ödsmåls socken, finns enl. uppgift en källare med kilstensvalv. (8/8 1947)

Hos bröderna Hermansson, Solberg, Forshälla socken, finns under en f. d. statarstuga en källare med kilstensvalv. (Egen iakttagelse, 8/8 1947)

Hos Karl Nilsson, Solberg, Forshälla socken, finns en källare med

~~AVSKRIFT~~

M.10668:129.

FOLKLIVSARKIVET 162

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

kilstensvalv. Byggnaden har börjat rasa och skall rivas. (Egen iakttagelse, 8/8
1947)

Hos Oskar Olsson i Garn, Forshälla socken, finns enl. uppgift möjiligen
en källare med kilstensvalv. (8/8 1947)

I Vägeryr, Resteröds socken, finns en källare med kilstensvalv, över-
byggd med en vagnbod, (Egen iakttagelse, 8/8 1947)

Hos Aron Johansson, Strand, Resteröds socken skall enl. uppgift finnas
en källare med kilstensvalv. (8/8 1947)

~~AVSKRIFT~~

M.10668:130.

FOLKLIVSARKIVET 163

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet
Lund 1951

Överkragade kupolvalv i Västergötland

Hos en man vid namn Adolfsson i Lund utanför Vårgårda finns en
källare precis likadan som denna (d.v.s. som källaren med överkragat kupolvalv
- näs
i Ekedalen, Norrköpings kommun, Stenkyrka socken, Bohuslän). Där bodde mina svärföräldrar.

(Berättat av John Martinsson, Norrköpings kommun.)

Söder om Vårgårda finns två källare med överkragade kupolvalv.

(Berättat av en man i Bro socken, Stångenäs härad, Bohuslän).

AVSKRIFT

Vejern, Sotenäs

M.10668:131.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

164

Förr fanns det bikupsformade hyddor. Det var på Vejern på Sotenäset.

En sådan hydda låg hitom Sotenässtugan. Den var av sten alltigenom med en kupol över. Jag såg den på 1870-talet. Den hade dubbel dörr. De hyddorna var nog bebodda under början av 1700-talet, ty farfar berättade att där hade bott den och den och den.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:132.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

165

Färhus

Olivia Johansson i Sumpen, Kyrkesund, (omkr. 70 år) minns två färhus på Sunnaholme. De varo helt små, så att blott några får kunde få plats i dem. De varo byggda helt av sten och hade även taket lagt av stenhällar. Hera minns O. J. ej. I dessa färhus sökte fåren skydd vid oväder, hade O. J. hört, men det var före hennes tid.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:133.

166

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforska-
ning vid Lunds universitet

Byggnad med åskonstruerat stentak.

Helt nära Aleklätten, troligen på Grimsdals mark, finnes en liten rektangulär byggnad, som är helt nedgrävd i jorden. Tvärs över byggnaden ligger en ryggås av sten, och från denna ligga åt ena sidan tre och åt andra sidan fem flata stenhällar ned mot sidorna, så att ett rätt flackt sadeltak uppkommit. Synbarligen ligger åsen från långvägg till långvägg, nämligen från ingångssidan till motstående sida. Invändigt har byggnaden stenväggar. Ingången är på längsidan (?) omedelbart intill kortsidan (?).

~~AVSKRIFT~~

M.10668:134.

167

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Stenkällare, Bräcke 1¹, Valla socken.

I Bräcke finns en stenkällare byggd av stora stenar, vilka fogats med mjuk lera. Ingången är på gaveln, ungefär mitt på denna. Som stöd för takkonstruktionen finnes en stenvägg som i källarens längdriktning går från bakgaveln och nästan fram till ingången. Mellanrummet här har bragts att fylla ryssåsens funktion genom att det överbryggats av en sten som med sin ena ände vilar på mittväggen och med sin andra på den innersta av de stenar, som täcka ingången. Från den härigenom skapade stenåsen jämte mittväggen ligger ett tiotal flata stenhällar ned mot sidorna, så att de bilda ett flackt sadeltak. -
Bygnadens ingång vetter mot väster.

Bräckes förre ägare, Olaus Olsson (död 1944) lär ha talat om, att denna källare är omkring 300 år gammal.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:35

168

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Stenkällare med häliltak, Furusäter 1⁴, Valla socken.

Denna källare har taket uppfört av fyra stora flata, tvärslagda stenhällar. Den närmast ingången belägna hällen når dock ej helt fram till gavelväggen. Här ligga istället fyra mindre stenhällar, lagda i byggnadens längdriktning. - Ingången är på gaveln, omedelbart intill längvägen. Detta är den östra av de båda källarna i Furusäter.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:136.

Stenkällare med hälvtak.

FOLKLIVSGARKIVET ¹⁶⁹

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

I Ytterby socken, trotsigt på Guddeby mark, finnes en jordtäckt källare med taket lagt av fyra stora flata tvärslagda stenhällar. Den närmast ingången belägna hällen når dock icke helt fram till gavelväggen, utan här ligga fyra i källarens längdriktning lagda mindre stenhällar. Ingången vetter åt SV och är täckt med stenhällar. Takhällarna äro stöttade av timmer. Väggarna äro vertikala och uppförda av natursten som fogats med lera. Spår av invändig vitkalkning. - Innehåller potatis.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:132

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

170

Senkällare vid Vävra Mellangård, Hälta socken.

Hos Selma Svensson (änka) finns en jordtäckt stenkällare med taket uppfört av fyra stora flata tvärslagda stenhällar. Stället ligger alldeles intill Granmossen.

171

Mellgårde, Lycke socken.

Hos John Hansson, Mellgårde, Lyckes socken, skall enligt uppgift finnas en liknande källare med flata stenhällar till tak. (Tjuvkil Övergård.)

172

Åseby Sörgård, Solberga socken.

Här finnes en jordtäckt stenkällare med taket uppfört av flata stenhällar.

~~AVSKRIFT~~

M 10668:138.

Källare med stentak, Gålov 1⁶, Valla socken.

173

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Den västra av de båda källarna på Gålovs mark. Som
stöd för takkonstruktionen ha intill långväggarna uppförts tvenne
tvärställda väggar, en vid varje långvägg, så att källaren genom
dessa mitt emot varandra ställda väggar indelas i tvenne utrymmen.
Det inre utrymmet täckes av fyra flata stenhällar av vilka några
stöda på omannämnda tvärväggar. Även det yttre utrymmet täckes av
fyra flata stenhällar anbragta på samma sätt. Ingången, som vetter
mot NV, är täckt med stenhällar. - Källaren uppgives vara mycket
gammal, långt över 100 år.

~~AVSKRIFT~~

M. 10668/39.

174

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning, vid Lunds universitet

Källare med stentak, Furusäter 1⁵, Valla socken.

De inre takstödande väggarna äro belägna på samma sätt som i källaren Gålov 1⁶. Detta är den västra källaren i Furusäter. Det inre utrymmet täckes av en enda flat häll, medan utrymmet mellan tvärväggarna överspännes av en stenhäll mot vilken det yttre utrymmets täckande hällar direkt eller indirekt stödja. - Ingången är på kortssidan, ungefär mitt på denna.

Källare med hälltak, Gålov 1⁵, Valla socken.

175

Rektangulär stenkällare med ingången belägen ungefär mitt på längsidan. Den vetter mot NV. Byggnaden är täckt med 6 stora flata stenhällar som äro lagda på tvären. - Ingångspartiet har börjat rasa. Byggnadens ålder är okänd, men anses mycket hög.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:40.

Stenkällare med hälvtak, t. Habborsby 1⁶, Valla socken.

Rektangulär källarbyggnad med ingången på gaveln, omedelbart in-till längsidan. Tvärs över byggnaden ligger en stenås och över källaren ändpar-tier ligga två stora flata stenhällar, en vid varje ände. Mellan dessa och sten-åsen ligga 3 par stenhällar mot åsen. Även ingången är täckt med stenhällar.

Stenkällare med hälvtak, Hjälteby 2⁴, Valla socken. (v)

Rektangulär byggnad täckt av fyra flata stenblock så lagda att två ligga över gavelpartierna, tvärslagda, samt däröver två längslagda flata stenhäl-lar. (22 juli 1947)

Stenkällare med innervägg, åsar och hällar, Hjälteby 1¹², Valla S:n. (ö)

Från ena långväggen går en tvärvägg ett stycke in i källaren och denna utgör stöd för två längslagda stenåsar mot vilka i sin tur vila hällar, vilka slutta ned mot längsidorna

Stenkällare, Hjälteby 2⁴?, Valla socken.

Denna källare har i detalj samma konstruktion som källaren i Bräcke i samma socken. Den enda skillnaden ligger däri att mot stenväggen + åsen endast stöda 4 par stenhällar.

FOLKLIVSARKIVET 176

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

177

178

179

~~AVSKRIFT~~

M.10668:41.

180

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Tönsäng 1², Valla socken.

Källare med överkragning. Invändig längd omkr. 3,80 meter, bredd omkr. 2,60 meter. Byggnaden täckes väsentligen av en väldig, flat stenhall, som dock icke når ända till bakgaveln. Innerhörnen täckas av fundamentala hörnstenar, och över dessa äro lagda fem stenhällar. Det kan ifrågasättas om man här kan tala om överkragningsteknik. Väggarna äro uppförda av natursten och fogade med lera och tång. Taket är utväntigt tångtäckt. Ingången vetter mot NÖ. Källarenens ytterparti är rasat.

AVSKRIFT

M.10668:42.

181

FOLKLIVSARKIVET

Källare, Styrdal^{l²}, Valla socken.

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Denna källare är till hälften förstörd och håller på att rivas.

Rivningen skall fullbordas vintern 1947. Byggnaden har en ifrån bakre gavelväggen utgående mittvägg, vilken fyller ryggås funktion. Från denna ligga åt ena sidan tre och åt andra sidan två flata stenblock ned mot längsidorna så att ett flackt sadeltak uppkommit. - Ingången vetter mot SÖ.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:143.

Källare, Rabbalshede, Kville socken.

FOLKLIVSARKIVET 182

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Här finns en stenkällare av jordhögstyp. Planen är rektangulär och över varje hörn vilar en fundamental hörnsten. Tvärs över byggnaden ligger stenås och utrymmet mellan denna och hörnstenarna täckes av flata stenhällar.

~~AVSKRIFT~~

M.10668:144.

FOLKLIVSARKIVET 183

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Källare med hälvtak:

Röd, Ödsmåls socken.

Omkring 40 meter från landsvägen, väster om denna ligger inne i skogen och långt från odlingar en liten flaskformad byggnad (vid ingången saknas gavelparti invändigt). Bredden är endast omkr. 1,25 meter. Upptill täckes byggnaden av stora på tvären lagda stenhällar. - Ingången vetter mot väster.

Trugen, Branseröd, Ljungs socken.

Här finns en källare av jordhögstyp vars tak består av flata stenhällar. Ingången vetter mot VSV. Ingångspartiet är igenrasat.

L:a Branseröd, Ljungs socken.

Enligt uppgift finns hos Karl Abrahamsson en källare täckt med flata stenhällar (helt nära sjön).

Hällesdalen, Ödsmåls socken.

Här finns en källare, som enl. uppgift har taket lagt av flata stenhällar.

184

185

186

~~AVSKRIFT~~

M.10668:145.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

187

Smöllen, Ytterby socken.

Här finns en fristående källare med taket täckt av en hörnsten
och därjämte flata hällar. Källaren uppges vara byggd 1915 eller 1916.

188

Fridhem, Solbräcke, Solberga socken.

Rektangulär källarbyggnad nedtvärsLAGD stenås och därifrån lagda
stenhällar mot sidorna. Blott en hörnsten.

189

Strandnorum, Norums socken.

Här finns en källare överbyggd med en liten bod. Enl. uppgift
har källaren taket lagt av flata stenhällar.

190

S. Gategård, Norums socken.

Här finns en källare av jordhögstyp med taket uppfört av flata sten-
hällar. Ingen överkragning. Strax intill ligger en förstörd källare. I Lusseröd
lär finnas en källare av samma slag.

191

AVSKRIFT

M,10668:146.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet 192

Källare med ryggås av sten, Tjuv kil Mellangård, Lycke socken.

Källaren är överbyggd med vedbod. Över källaren ligger en längsgående
stenås, stötted av stolpar. Från denna gå 5 par flata stenhällar ned mot sidor-
na så att ett flackt sadeltak uppkommit. Källaren uppges vara byggd år 1904.

Tunge Nordgård, Solberga socken.

193

Omr. 1 km. norr om Solberga kyrka finnes en källare av jordhögstyp med
invändigt triangulär plan. Taket är lagt av flata stenhällar.

Stenung Västergård 3⁴⁸, Norums socken.

194

Källare av jordhögstyp, röstad, med ryggås av trå samt tångtäckt tak.

AVSKRIFT

M.10668:147.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

195

Källare med hälltak.

På Kristian Olssons mark i Gunneby är en källare med flata stenhällar till tak.

I Tönsäng finns en liknande med en enda stenhäll till tak.

Hos Bengt Johnssons, i Valberg på Tjärna mark är också en med hel takhäll.

196

197

I Åseby i Solberga socken är en källare med en platt stenhäll till tak.

198

AVSKRIFT

M.10668:148.

FÖRSKningsarkivet 199

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Stenkällare med åstak.

Stenkällare med åstak finns till mycket stort antal på Tjörn, dock synas de vara betydligt färre än antalet källare m. fl. byggnader med överkragat kupolvalv. Källare med åstak: Surdal ³⁰ 2, S om byvägen. Mittås och två sidoåsar. Kärrslätt ¹¹ 1, Ö om landsvägen. Kyrkefjäll ¹⁶ 1, öster om avtagsvägen till kyrkan. Åstak med mesulor. Tådås ⁷ 1, N om landsvägen. Fundamentalala hörnstenar. Märrviken, Björholmen, byggd 1882 enl. uppgift. (Björholmen ³⁸ 1). Bö Klåva har två källare, den västligaste övertäckt med tång och lösa tegelpannor, den östra med fundamentala hörnstenar, ås och längsgående raft av bräder lagda på båtbyggnadsvis (vid klinkbygge). Pilane ² 1. Säby ²⁴ 2 : åstak med sidoåsar och 3 mesulor, intill byväg. Säby ⁶ 1 A: Röstad byggnad, taket borta. Hovlanda ¹⁵ 1. Till Habborsby ³ 2 : åstak med elva mesulor. (Valla socken). - Röra. M. fl. platser.

M.10668:149.

FOLKLIVSARKIVET

200

Källare med hälvtak.

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

I bygden kring Åle-Skyvde finns flera källare med taket byggt av
av platta stenhällar, som liggår från vägg till vägg /alltså icke välvdar/.

ACC. N.R M. 10668:150.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

BYGGNADE MED ÖVERKRAGADE KUPOLVALV
saknas på följande platser:

201

Hisingen, marstrandsöarna, Inlands Nordre härad från Jörlanda socken i söder, Östra delen av Valla socken, Inlands Fräkne härad, Lane härad uteom Västern, delen av Bokenäset, Stångenäs härad, Sotenäs härad, Tunge härad, Kville härad, Bullarens härad, Tanums härad, Vette härad. I nötm det överkragade valvets område saknas typen genomgående i fiskelägena, nämligen i Fiskebäckskil, Rågårdsvik, Edshultshall, Gulholmen, Käringön, Helleviksstrand, Möllösund, Björholmen, Kyrkesund, Skärhamn, Rönnäng.

Ovanstående enligt egna iakttagelser och med
delanden på resp. platser.

Johannes Pettersson.